

11te Aarg.

1880.

20de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af N. Thronsen.

15de Oktober — 19de Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the Post-Office at Decorah as 2nd class matter.

„For Hjemmet“

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afvejlende og omhyggelig udvalgt Læsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Missionsberetninger, Reisebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyre- og Planteliv samt

Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.

Det udkommer med to Aft i Omflag to Gange om Maanedet (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.50) om Aaret i Forstud. Dermed er ogsaa Portoen betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa del 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subskribenter behøge at medde sig snarest muligt.

Adresse: **K. Throndsen**, Drawer 14, Decorah, Iowa.

Vil man benytte anden Mandts Hjælp til at indsende Penge, da se til, at Bedkommende er paalidelig.

 7 forudbetalte Exemplarer sendes 1 Aar for \$12.00.

Ældre Bind af „For Hjemmet“, se sidste Side.

Succesfor til
Teodor Ström & Co.

N. S. HASSEL

Decorah,
Iowa.

har et fuldstændigt Udvalg af gode Kolonialvarer (Groceries), samt af Slags saltet og røget Fisk. Extra fin norsk Medicintran og andre norske Varer.

Indhold af 18de Bind (1879 II.) af „For Hjemmet“.

„Kun dagligdags er al din Dont“. — Eugenotterne som Galeisflaver. — Japaneerne. — Den gamle Thepotte. — Brev til Bayard fra en tyrkisk Radi. — Sokrates's Fængsel og Død. — Strøtanter. — Jøderne i Konstantinopel. — Gaader og Oplosninger. — Blandinger. — Pater Clemens. — Buggesang. — Gustav Vasas Historie. — Prinds Louis Napoleon falden. — Møllen og Bækkene. — Jordflodens Indre. — Giv Gud Vren. — Til Ungdommen. — Smaa historiske Notitser. — Den gamle Mand og Præsten. — Læsefrugter. — Ved det døde Hav. — Hvad hedte den barmhjertige Samaritan? — Sønnen i rette Tid. — Washingtons Maximer. — Rimbreve fra navnkundige Mænd. — Insekternes Musselstyrke. — Verdenspostvæsenet. — Benedetto Marcelli. — Fra Madagaskar. — Til Belysning af en Anekdotte, som fortælles om Pascal. — Mærkelige Tal. — Evång. lutherisk Folkelalendar, anmeldt. — Til Profesfor M. J. Monrad. — John Maynard.

Bindet bestaar af 12 Hefter, 356 Sider, samt Titelblad og Register og sendes portofrit for \$1.00.

K. Throndsen,

Dr. 14, Decorah, Iowa.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

11te Aarg.

15de Oktober 1880.

19de Hefte.

Elektrisk Lys.

(Efter Jamain ved S.)

I Aaret 1813, 14 Aar efter Voltas Opdagelse af den elektriske Strøm, gjorde den berømte engelske Chemiker Humphry Davy et mindeværdigt Experiment. Han tilspidsede to udglødede Stykker Kul, satte dem i Berøring med hinanden, og sendte en elektrisk Strøm gennem dem: de to Spidser opvarmedes; han fjernede dem fra hinanden, og der dannede sig mellem dem en svagt høiet Flamme, „Voltas Lysbue“. Den havde en Glænde som Solen og en Temperatur saa høi, at Platina smeltede deri som Bly. — Denne lysende Bue dannede sig ligesaa vel i Tomrum som i Luften; ved at rykke Kulspidserne fra hinanden, kunde man saa den lige til 10 Centimeter lang*). Større Afstand mellem Spidserne taalte den ikke: den sluknede, og for igjen at saa den tændt maatte man bringe Kullene i Berøring. Experimentet var smukt, men meget kostbart; thi det anvendte Batteri var af uhyre Størrelse; det taalte 2000 Elementer. Heller ikke

saaldt det Davy ind herpaa at ville grunde en ny Belysning. En saadan Ide kunde hverken opstaa eller virkeliggjøres, før talrige Fremskridt bare gjorde i den Kunst at frembringe Elektricitet. Disse Fremskridt har langtfra endnu naaet Maalet; men man er naaet vidt nok til at sikre det elektriske Lys en endog meget fremtrædende Plads som Belysningsmiddel. Man har dæmpet dets altfor livlige Glænde, man har rettet paa Farvens Haardhed, og Jablochkoff har givet det en Stadighed, som det hidtil mangede. Med en uforlignelig Glænde forener det en Prisbillighed, man fra først af ikke havde turdet haabe.

Vi vil i det følgende betragte de Methoder, man betjener sig af til at frembringe og nyttiggjøre det; for at lette Forstaaelsen, skal vi indskrænke os til det Væsentligste.

I.

Efter Volta har en Række Fysikere — Becquerel, Grove, Daniell, Bunsen — forbedret de galvaniske Elementer. Disse staa nu langt

*) En Spalte i „For Hjemmet“ er omtrent 5 Centimeter bred.

over de af Dabj anvendte. Men Strømmen frembringes kun paa Beføstning af en stor Mængde Zink, som opløses i Syren; de falde kostbare og udbrede Damp, som trænge igjennem overalt, angribe og ere skadelige at indaande.

Heldigvis stod en anden Wei aaben. Det var Faraday's Induktions-Strømme.

Man ombikker et Stykke blødt Jern med isoleret Kobbertraad; en saadan „Snelle“ kaldes en Elektromagnet.

Nærmes denne hurtigt til en Magnet, udvikles øieblikkelig i Traaden en meget kraftig, men kortvarig Strøm — en „induceret“ Strøm. Fjerner man den derpaa ligesaa hurtigt fra Magneten, opstaar en anden induceret Strøm, ligesaa kortvarig og vel saa kraftig som den første, og af modsat Retning. — Paa denne Opdagelse grundede Pixii og Clarke de første Elektrometer.

Clarke's Maskine bestaar i en Elektromagnet, som dreies hurtigt rundt, og hvis to Endes for hver Omdreining to Gange passerer forbi Polerne af en fast Magnet. For hver Nærmelse opstaar en Strøm og for hver Fjernelse en modsat. Ved hurtig Omdreining udvikles en betydelig Mængde Electricitet, der afbejgende gennemstømmer Traaden i modsatte Retninger.

Kollet forstørrede Clarke's Maskine. Han anbragte paa et omdreierende Hjul 96 Sneller, der for hver Omdreining passerede forbi 96 faste Magneter og saaledes hver udviklede 96 Dobbeltstrømme, som han samlede i en Fællesstrøm.

Med dette Apparat vilde Kollet dekomponere Vand og benytte den

derved udviklede Gas til Belysning. Man saa snart, at dette var et meningsløst Projekt; men man opdagede, at denne Række modsatte Strømme ved at sendes mellem to Kulspidser tændte den elektriske Lyse-bue, at de gav et stærkt Lys, og at Udgiften ikke var stor; den indskrænkede sig til Driften af en Dampfmaskine til at holde Apparatet i Gang. Kollet's Maskine fandt strag Anvendelse paa Fyrtaarne; senere er den forbedret af van Malderen.

Paa samme Princip er en stor Mængde Maskiner grundede; vi anfører blot Navnene Siemens, Wilde, Ladd, Gramme*.) — Den sidste Maskine vil vi forsøge at give vore Læsere en Ide om; det er den mest originale og den mest berømte af dem alle. — Tænk Dem en Jernring, rundt omkring spiralformig omcirklet med isoleret Kobbertraad. Man dreier denne Ring om dens Axe mellem de modsatte Poler af en Magnet; der vil udvikles to Strømme, som man forener i en enkelt af stadig Retning. Maskinen kan altsaa forsaavidt sammenlignes med en galvanisk Strømkilde. — Dens Kraft, som allerede i dens oprindelige Form var betydelig, kan hderligere forøges ved en Forbedring, indført af Wheatstone. Man erstatter Magneten med en Elektromagnet, hvis vedvarende Magnetisme er meget svag, men som midlertidig kan naa en overordentlig Styrke, naar en Strøm ledes gennem dens Traadvindinger. Man begynder at dreie Hjulet; Magnetens permanente

*) Det skal være en Siemens Maskine, Edison har benyttet.

(d. e. vedbarende) Ebnen frembringer en svag induceret Strøm, som ledes gennem Elektromagnetens Traad; denne bliver da stærkere magnetiseret og fremkalder en stærkere Induktionsstrøm. Og saaledes vil Strømmen og Magneten gjenfædig forstærke hinanden, indtil de begge naa sin øverste Grænse.

Vottin's Maskine kan nærmest sammenlignes med Rollet's; kun at Vottin istedenfor permanente Magneter anvender Elektromagneter, som ere langt kraftigere. Der er ingen Grænse for denne Maskines Kraft; man har blot at forsøge Antallet og Størrelsen af Induktionskrullerne og Elektromagneterne for at faa—enten faa mange Strømme, man vil, eller en enkelt saa stærk, man vil. — Den kan paa en Gang underholde flere Blus, enten alle indstude i samme Ledning, eller hvert med sin egen Ledning.

Opfindelsen af disse smukke Maskiner løser kun en Del af Opgaven, de skaffe Elektricitet; nu skal denne springe mellem Davy's Kulspidser. — Men Kullene slides, — dels fordi de brænde, dels fordi Strømmen river Materie med sig fra en Pol til den anden: Spidsernes Afstand vil selvfølgelig lidt efter forsøges, og Lysset maatte snart slufne, hvis man ikke havde et Middel til stædig at nærme dem til hinanden, eftersom de slides. Hertil behøves et Apparat, en Regulator. Det er faa hidhørende Problemer, som har fremtraadt med en saadan bydende Nødvendighed, og intet, som har fremkaldt flere Løsninger. Man har en Mangfoldighed af Opfindere: Dobojq, Foucault, Gramme, Archaereau etc. etc.

Deres Apparater hvile alle paa et fælles Princip, som jeg skal søge at forklare. De to Kulstifter fastes i Metallklemmer og trykkes mod hinanden ved en Fjær; strag Berøringen indtræder, tændes Lysset, og Strømmen gaar. — Men paa sin Bane omcirkler den en Elektromagnet, som derved faar Ebnen til at tiltrække en Vægtstang, og dennes Bevægelse virker mod Fjæren og fjerner Kulspidserne; saa dannes Lysbuen. Skulde nu denne slufne, saa vil Strømmen ophøre, og dermed ogsaa Vægtstangens Virkning; Fjæren vil atter bringe Spidserne i Berøring.

Hvor fint og nøiagtigt nu end disse Regulatorer ere indrettede, saa løse de dog ikke sin Opgave paa en fuldkommen Maade. — Kullene forblive i Ro, medens Spidsernes Afstand voger til en bestemt Grænse; og under dette formindskes Strømmen og Lysset; saa kommer med en Gang en braa-Kærmelse, som frembringer en hurtig Forandring i Lysstyrken. Og dette idelig gjentaget gjør Lysset ustadigt og har lige til det sidste været en Hindring for dets Anvendelse.

En Lampe behøver Væge. De to Stykker Kul, som høre til en Regulator, maa præpareres med en overordentlig Omhyggelighed, og har kostet næsten ligesaa mange Forsøg som Apparaterne selv. Først udskar man dem, i Form af lange Stifter, af det haarde Stof, som affætter sig i Gas-Retorterne; senere lavede man dem ved Sammenpresning af rent Kul ved en hydraulisk Presse. Carree fandt paa at mætte dem med Sukkerstrup; denne fylder Porerne og forbandles til Kul ved

paafølgende Glødning; herved faar man et langt tættre Kul. Ved at gjentage dette flere Gange faar man det saa haardt som Metal. Men tiltrods herfor bruger et Blus 40 Centimeter Kul i Timen; og dette er alletider en Udgift.

Medens en Hob Mekanikere var ifærd med at opfinde og forbedre Regulatorerne, gjorde en ung russisk Officer Jablochkoff dem overflødige. Han fandt paa at stille de to Kulspidser parallelt, op og ned, adskilte ved en tynd Gipsplade. — Strømmen gaar ind ad den ene og ud af den anden. Engang sat i Gang ophæder Lysbuen den øverste Del af Pladen, smelter og fordampes den og bortrydder saaledes lidt efter lidt ovenfra nedover Skillevæggen mellem Kullene. Det hele fortares jævnt og langsomt — Kullet som Vægen og Gipspladen som Takgen i et Lys. Alt gaar saa regelmæssigt, og Lyset er saa stadigt, som af den bedste Lampe. — Bistnok har Jablochkoffs Blus det Ubequemhed ved sig, at det, naar det en Gang er slukket, ikke tænder sig selv igjen, og at det kræver Brugen af Maskiner med veglende Strømretning; men denne opveies ved Apparatets Simpeltthed og fremfor Alt ved den Omstændighed, at man i en Strøm kan indstøde en hel Række, det ene efter det andet, saa mange som Maskinens Kraft magter. Fordelingens Problem er hermed i Grunden løst.

II.

Vi vil nu underkaste det elektriske Lys og fremforalt Lysbuen selv en mere indgaaende Undersøgelse. Da det er for straalende for Diet, pro-

vicere vi det (d. e. lader det falde hen) paa en hvid Skjærm ved en Laterna magica og saa saaledes et nøiagtigt Billede. Vi se først de to Kul, meget straalende i Spidserne, men lidt længere derfra kolde og sorte. Det er især disse Spidser som udsende Lyset, der er hvidt og rent som Solens. Her er det som et glødende Krater, det syder og koger og gnistret. Lidt efter lidt formindskes den positive Spids, som er den hedeste og mest straalende, medens den negative voxer. Det er klart, at Materie slynges over fra den første til den anden. I Virkeligheden foregaar dette i begge Retninger paa en Gang, men i stærkere Grad fra den positive til den negative; Grunden hertil maa søges i Temperaturforskjellen.

Endelig opdager Diet mellem Kullene en urolig Lysning, et Slags gjennemfigtig Flamme, det er Lysbuen, et Lys, som ikke er hvidt, men har en blaa-violet Farve. Denne er det, som giver det elektriske Lys det Farvestjær, som man har at udsætte paa det, men som man altid kan formindste ved at rykke Kullene nærmere sammen. Man vil ikke kunne give en fyldestgørende Forklaring af disse Fænomener, før man lærer den elektriske Strøms Bæjse at kjende; da man endnu saa godt som Intet ved herom, er man henvist til usikre Forestillinger. Man maa antage, at Strømmen, naar den først ere begyndt ved Kullenes Berøring, senere, efter deres Adskillelse, kan vedblive at gaa derved, at den som Ledning benytter den glødende Damp, der udvikles ved den høie Temperatur og rives med af Strømmen selv. Hvad den umaa-

delig høie Temperatur angaar, saa er det en kjist Lov, at den elektriske Strøm ophæder alle Legemer, som den gennemstrømmer; og da denne Damp paa den snævre Passage yder en stær Modstand, naaes uhørte Temperaturer.

Lad nu dette være, som det vil; vi vil tage Fænomenet i dets Helhed, Kullenes og Buens Lys, og maale dets Mængde. Ved Maaaling af Lysstyrke benytter man (i Frankrig) som Enhed en Carcel's Lampe, som forbruger 42 Gram (2 Lod $3\frac{1}{2}$ Kvintin) Napsolje pr. Time. — Treeca benyttede en Gramme's Måstine af det største Slags, som udførte 100 Omdrejninger i Minutet, og fandt, at den udsendte en Lysmængde jævngod med 1860 Carcel's Lamper. For at give en Slags Ide om, hvad dette vil sige, vil vi til en Sammenligning anføre, at det svarer til et Forbrug af 78 Kilogram (omtrent 100 Litre) Olie pr. Time*). Smidlertid maa man ikke tro, at alle elektriske Blus have en saa umaadelig Mægtighed; det beror paa Maskinernes Kraft og den Hastighed, man giver dem. Kollets Apparat naar ikke høiere end til 250 Carcel-blus; medens Vontin's paa en Gang leverer 16 Strømme, som hver kan underholde en Regulator jævngod med en 100 Blus; Af Gabelstoffte Blus kan den søde lige til 50. Og vi skal se, at Grændsen ikke er naaet hermed.

Men det er ikke alene Lysets Mængde, som kommer i Betragtning. Lænd saa mange Lamper, De vil; De vil ikke saa frem Solens eller Lysbuens

blændende Straaler; Lys et vil mangle Glans. For at bestemme denne, maa man sammenligne Lyskilder af samme Overflade. Man har fundet, at det elektriske Lys har en Glans, der er 600 Gange saa stor som den bedste Fyrlampes.

Altjaa i Kvantitet som i Kvalitet overgaar det elektriske Lys enhver Flamme og kan blot sammenlignes med Solens. Nu er det netop den overdrevne „Flothed“, man breider det; man siger, at vi ikke trænger til al denne Mængde Lys; det forvirrer ved sin Overflod, det maa deles — og saa lægger man til, at det kan ikke deles. Der er Folk, som hænge ved gamle Vaner og som indstinksmæssigt frygte ethvert Fremstridt, og af disse Folk er der mange.

„Naar De betragter det elektriske Lys“, siger de, „saa staar alt rundt omkring som en Helgenglorie; naar De saa er træt af at stirre paa det og vender Dem bort, saa ser Diet overalt skinnende Lysflekker, som svømme bortover i Rummet. De bliver dem ikke kvit ved at lukke Dinene; De er slagen med Blindhed, for et Dieblit i det mindste; og man har Exempel paa, at den vedvarer. Den fremragende belgiske Fysiker Plateau har med sit Syn maattet høde for de Observationer, han har anstillet over disse Farver“. Nu vel, alt dette er sandt; men det samme gjælder Solen; Solen skal lyse for os, vi skal ikke stirre paa den. Og er det forresten saa sikkert, at det elektriske Lys ikke kan deles, eller dets Glans dæmpes, til den bliver rimelig?

Intet er lettere end at dæmpe Glansen efter Behag; man dækker

*) Litre er et Hulmaal omt. $50\frac{1}{2}$ Kubitomme. En Litre Vand veier omt. 2 Pund, en Litre Vyg omt. 25 Unzer.   Reb.

Blusset med en mat Ruppel. Denne skjuler det, modtager alle Straaler, som det udsender, og spreder dem, som om de kom fra den selv. Den stiller sig istedetfor den oprindelige Lyskilde, og har den 10,000 Gange saa stor Overflade som denne, saa er dens Glands en ti Tusinde Del af dennes. Man behøver blot at gjøre den stor nok for at tilfredsstille selv de sølsomste Dine.

Dg saa Lysets Delelighed. Le Rouy har allerede for lang Tid siden opfundet en meget findrig Maade at dele det paa, idet han bevelvis sender Strømmen gennem to Regulatorer saaledes, at den ene slukkes, idet den anden tændes. Naar disse Vexlinger gaar paa med en Høypighed af 25 i Sekundet, mærkes ikke længer Slukningerne, og begge Blus udsende et stadigt Lys. Med Jablochkoff's Blus kan Delingen drives langt videre; lige til en Lysstyrke af blot 50 Carcelblus; Tresca's før omtalte Maskine kunde saaledes underholde 37 saadanne Blus, indstuede i Ledningen, hvor man maatte finde for godt.

Dg nye, mærkelige Forsøg af Jablochkoff vise, at man kan gaa endda længer ned. Han anbringer en umaadelig Kondensator af Gummitaft, beklædt paa begge Sider med Tinfolio, og sammenrullet for ikke at optage for stor Plads. De metallkædte Sider sættes i Forbindelse med Ledningstraadene fra en Maskine med veglende Strømretning. De frembyde en stor Overflade, hvor de modsatte Elektriciteter kan tiltrække hinanden, hobe sig op, fortætte sig, lige til Strømmen vexler, og den opsamlede Elektrisitet maa forsvinde for at afgive Pladsen

til det modsatte Slags, hvis Lur det nu er at undergaa den samme Fortætning. Det er klart, at dette i høi Grad maa ændre Strømningsmaaden i Traadene. Naar man afbryder Ledningen, frembringes straalende Funter, de springe som Ildgnister, omgivne af en gul stærkt lysende Flamme og ledsaget af en høi Brummen, et Slags musikalsk Tone af samme Høide som den Tone, Maskinen giver fra sig: Bevis paa, at Funterne gjentage sig med samme Hurtighed, som Strømmene dannes. — Dette Experiment, et af de interessanteste blandt Elektricitetslærens mange smukke Experimenter, er endnu ikke fuldstændigt forklaret og vil være Gjenstand for videre Undersøgelse. For Øieblikket leder det til et praktisk Resultat, det eneste, som her vedkommer os: at man ved at indføre en Kondensator i Ledningen kan fordoble Blusjenes Antal; men Lysstyrken af hvert Blus formindskes til det halve; før havde vi Blus paa 50 Carcel — nu er det paa 25, men dobbelt saa mange. At drive Delingen længere er ikke værdt, thi skal det elektriske Lys gjøre Fordring paa at antages som Beholdningsmiddel, saa maa det være, fordi det mindst er fem og tyve Gange saa stærkt som vore Lamps.

Smidlertid har man dog forsøgt at indstøde i Strømmen meget fine Platinatraade, som blive rødguldende og saaledes blive smaa Lys; men de give en rød Beholdning, og deres Lysbevne er liden; vil man forstærke Lysen, smelte de. Rind har prøvet istedet at bruge meget tynde Kulstifter; Carree var istand til at lave fine Kultraade ligesaa

tynde som Staaltraad; de smelte ikke, men de brænde i Luften, og i Tomrum fordampe de; saa det faar man opgive.

Fablockhoff har gjort et bedre Experiment; han sender alternerende Strømme gjennem den indre Traad af et Ruhmkorff's Induktionsappa-

rat, herved induceres i den ydre Traad ligeledes alternerende Strømme, men af større Spænding, saa at de kunne forplante sig over Kanten af et tyndt Stykke Porcellæn og gjøre dette hvidtglødende. Det er et smukt Experiment; men vi tro ikke, det har nogen praktisk Fremtid. (Sluttes.)

En kort Udsigt over Jerusalem's Historie.

[Efter F. A. Strauß].

(Slutning).

III. Jerusalem's Omgivelser.

Vende vi os nu til Jerusalem's Omgivelser og forlade Staden gjennem den nordlige Port, Damaskus-Porten, saa komme vi til den eneste Side af Staden, hvor den ikke er beskyttet ved en dyb Dal; her have vi nemlig en Højslette, henved en halv Mil lang, som da først hæver sig til en egentlig Bjerghøide. Man har derfor søgt at beskytte Murene ved dybe, i Klipperne udhugne Grave. Strax udenfor Porten støde vi paa den saakaldte Jeremia's Grotte, 42 Fod i Gjennemsnit, baaret af to kolossale Piller. Noget længere mod Nord ligge de saakaldte Kongegrave, formodentlig Gravstedet for Dronning Helena af Adiabene, som paa Kristi Tid gif over til Jødedommen og tilligemed sin talrige Familie fik sit Hvilested ved Jerusalem. Lidt længere mod Nordvest træffe vi Dommerne's Grave; Rabnet er uden Tvivl aldeles vilkaarligt, og Stedet har ingen historisk Betydning.

Højsletten er besat med venlige Oliventræer, hvis Skygger frem-

byde den hvidigste Spadserplads, og om Aftenen forsamle de fornemme Muhamedanere sig her. Ved Stadens nordvestlige Hjørne paa et op-høiet Punkt lidt udenfor Muren staar en prægtig Terebinthe, der udbreder sine vidtstyggende Grene til alle Sider. Her har man en henrivende Udsigt over Staden og Omegnen, og ofte frydede vi os paa dette Sted ved Solens Nedgang over den hellige Stads Skjønhed. Herfra stige vi ned i Hinno's Dal, der sænker sig dybt ned mellem Zion og de lige over for mod Vest liggende Bjerge. Begge Skraaningerne ere næsten bestandig, men især om Eftermiddagene, besatte med Pilgrime og Munk, som især vælge sin Spadsergang udenfor Jaffa-Porten for at møde og hilse paa Folk, der komme reisende fra Bethlehem eller Jaffa. I Hinno's Dal ligge de to Damme, den øvre og nedre Gihonsdam, hvoraf den sidste er over 500 Fod lang, 250 Fod bred og 40 Fod dyb. Længere mod Syd blive Klippevæggene steile og træde nærmere sammen. Dalen bli-

ver trykkende snever; i Stedet for de skjønne Enge og Haber, vi før vandrede mellem, bliver her øde og træbart. Hvor Dalen hører mod Øst, i Syd for Zions Bjerg, træde vi ind i den dybe Kløft, Hinnom's Børns Dal (2 Kong. 23, 10.) eller Gehenna, hvor Jøderne engang havde opstillet Afguden Molochs Billede af Kobber med en Djes Hoved og Mennefearme. I disse glødende Arme lagde de sine Sønner og Døtre; et grueligt Offer! Da Folket senere ombendte sig til Herren, kastede de sig af Forbrændere og dræbte Dyr ned i denne Kløft og vedligeholdt en bestandig Fld for at forjage de pestagtige Uddunstringer. Heraf kommer det, at Jøderne paa Kristi Tid ligesom ogsaa Herren selv bruger Navnet Gehenna til at betegne Helvede.

Paa Skraaningen af det onde Raads Bjerg lige over for Zion begynder de Dødes Stad, en Række af Gravhuler, som strække sig lige ned til Kedrons Dal. Her laa ogsaa Pottemager-Ageren eller Blodageren, Hafeldama (Ap. Gj. 1, 18. 19.), som blev kjøbt for Judas's tredive Sølvpenge; endnu findes der i Egnen et meget benyttet Lag af hvidt Ler. Lige til ind i det forrige Aarhundrede beholdt dette Sted sin Bestemmelse, at tjene til Begravelsesplads for Fremmede. I Aaret 1812 førte Pisanerne en hel Ladning Jord herfra til Kampe santo i Pisa i Italien, da man troede, at denne Jordart havde den særegne Bestaffenhed, at den fremsthyndte Forraadnelsen. Det Samme fortæller allerede tidligere om Keiserinde Helena. Ved flere af Gravene fandt vi den gamle Indretning til

at lukke for dem, nemlig en stor Sten, som væltedes hen foran Nabningen (Matth. 27, 60. 66.) og fæstedes ved en Tverbjælke, hvis Enden blev stukne ind i Ud hulninger i de fremspringende Klippesider. Paa denne Maade er da rimeligvis Kristi Grav bleven lukket, og Seglet paatrøkt der, hvor Tverbjælken sluttede sig fast til Dørstenen.

Sydost for Staden forener Hinnom's Dal sig med den fra Nord kommende Kedron dal, som derpaa gaar i en mere østlig Retning hen imod det døde Hav. Der hvor de to Dale støde sammen, ligger Kongens Haber (2 Kong. 25, 4.), som vandes fra Siloah's Dam og prange med de herligste Figen-, Oliven- og andre Træer. Syd for dem ligger Kilden Rogel — En-Rogel (1 Kong. 1, 9.), engang Grændsefælde mellem Juda og Benjamin. Kilden flyder ned i et skjønt, antikt Bassin. Nordlig for Kongens Haber, hvor Davids Søn Abdonja lod sig udraabe til Konge, tæt ved det Sted, hvor Dalen Thyropæon, som kommer fra Stadens Indre, munder ud i Hinnom's Dal og denne igjen forener sig med Kedrons Dal, ligger Siloah's Dam, lige ved Foden af Moriah, der fra den høie Mur skraaner sagtelig af imod Syd. Ikke langt fra Dammen var de Trapper (Nehem. 3, 15; 12, 37.), som fra Davids Grav paa Zion førte ned i Thyropæon og derfra op igjen paa Moriah. Der i Bygningen har formodentlig ogsaa det Taarn staaet, som paa Kristi Tid styrkede ned og begravede 18 Mennesker i sit Fald (Luk. 13, 4.). Dammen er mindre end de andre Damme i Jerusalem, og næsten

umærkelig risler Rilden ned i den; det er dette „Siloah's Vand, som gaar sagteligen“ (Ej. 8, 6). Hid var det, Herren sendte den Blindfødte (Joh. 9, 7.) for at to sig, og han gik bort og toede sig og kom seende tilbage. Vi gaa nu videre op ad Kedrons Dal, som selv i Regntiden er aldeles vandløs, og komme til Landsbhyen Siloah eller Selvan, der ligger paa den steile Skraant af Oliebjergets sydlige Top; dette er ogsaa en gammel Kirkegaard, hvor de Døde ere fortrængte af de Levende. De nuværende Beboere ere fattige, og hele Landsbhyen gjør et sørgeligt Indtryk, hvor smuk end dens Beliggenhed er.

Der hvor Landsbhyen ender og Mariabrønden viser sig paa den modsatte Side af Dalen, bliver denne paa engang meget trang. Paa Vestfiden hæver sig Moriahs Bjerg steilt og i en Høide af 100 Fod, og som en umiddelbar Fortsættelse af Fjeldet kommer hertil den førromtalte 89 Fod høie Mur; paa Østfiden hæver sig ligesaa steilt, men endnu betydelig højere Oliebjerget, og Veien nede i Dalen bliver saa trang, at Færsele er vanskelig nok. Her er Stedet, hvor Gud ventes som Dommer, og hvortil man hensesører Stedet hos Profeten Joel 3, 7: „Jeg vil samle alle Hedningerne og føre dem ned til Josafats Dal, og der vil jeg holde Dom med dem for Israels, min Arvs Skyld.“ Om her er sigtet til denne Dal, eller om ikke snarere paa dette Sted kun Talen er om Guds Dom i Almindelighed, er ikke sikkert; thi det Navn Josafat : Herren dømmes, findes først i den kristne Tid brugt om denne Dal; men baade Jøder og

Muhamedanere knytte sine Forventninger om Guds Dom til dette Sted.

Muhamedanerne tro, at Muhammed skal sidde paa en Bunt af Moskemuren her og holde Dom; derfor er der ved Foden af Moriah paa dette Sted en Mængde Grave, hvor fromme Muhamedanere ligge begravede. Jøderne vente her paa Opstandelsens Dag, da deres Glands skal gjenoprettes; derfor valse de gamle Jøder fra alle Jordens Under til Jerusalem for at begraves i Josafats Dal og engang blive de Første til at hilse Jerusalem's nye Skjønhed. Længs Foden af Oliebjerget findes derfor lange Rækker af de hvide jødiske Gravstene. Ved Foden af Bjerget i selve Dalen ligge enkelte større Gravminder, som man har givet Navn efter Zacharias, Jakobus, Absalon og Josafat. Her findes ogsaa adskillige pyramideformede Støtter, hvilende paa Søiler, helt udhuggede af Klippen, saa at de staa der ganske frit. Rejsende have fundet stor Lighed mellem disse og Monumenterne i Petra, saa at de maaske skrive sig fra Herodes den Stores Tid, der som Jdumæer stammede fra denne Egn. Nordlig for disse Gravminder udbider Dalen sig atter, Bjergene skraane mere af og ere klædte med venlige Haver og Træer.

Vi komme nu til Hovedveien, som fra Stefansporten fører ned til Foden af Oliebjerget. Dette Bjerg maa allerede i gamle Tider have haft en særegen Hellighed; thi da David flygtede for sin Søn Absalon og gik over Kedron, heder det, at han steg op ad Oliebjerget og græd og kom til Toppen, hvor

man pleiede at tilbede Gud. Dette skønne Bjerg strækker sig langs hele Østfiden af Kedrons Dal og hæver sig op i tre Koller; det er ogsaa nu bedækket med Oliventræer, Haver og Kornmarker og gjør det venligste Indtryk af alle Bjergene omkring Jerusalem, som om det endnu straaledede i Glansen af den Herlighed, i hvilken Herren her opførte til Himmelen. Om Eftermiddagen paa Kristi Himmelfartsdag gik vi over Kedrons gamle Bækseleie, og dvælede en Tid ved Bethsemane Have, der ligger umiddelbar ved Oljebjergets Fod; vi betragtede de ældgamle Oliventræer, hvis Alder erfarne Plantekjendere ansætte til to tusinde Aar.

Jo mere vi steg opad, desto yndigere, desto mere storartet udstrakte Jerusalem sig for vore Bine. Vi naaede Toppen, men steg strax nedover igjen i sydostlig Retning; en deilig, trærig Dal trak sig nedover mod Kedron; efter en Vandring paa tre Kvarters Tid naaede vi Bethania, en stille, fredelig Landsby af fattige Hytter, rundt omgivet af Bjerge. Hos Araberne gaar den under Navn af El-Mzarijeh og minder allerede derved om, at den engang var Bolig for Lazarus, Martha og Maria. Hid begav Herren sig ofte om Aftenen, efter at have tilbragt Dagen i Jerusalem; her vederkøede han sig i stille Hertesamfund med de tre Søstende, som han elskede. Vi kom ihu de forskellige Begivenheder, hvori Kjærlighedsforholdet mellem Herren og disse Søstende stildres os. Herren fandt Kjærlighed, hos Mariah, som intet Herligere vidste end at sidde og lytte til hans livsalige Tale,

hos Martha, som gjorde sig megen Møje med at tjene ham (Luk. 10, 38—42); i Nødens Tid (Joh. 11, 1—45) beviste Herren sin Kjærlighed, idet han med Guddomskraft sagde til den i Graven Hvilende: „Lazarus, kom ud!“ og tilsidst bragtes ham Kjærlighedens Tak, da Maria (Joh. 12, 1—11) tog et Bund af kostelig Nardus-Salve og salvede hans Fødder og tørrede dem med sit Haar. Den øde Ørten drager sig tæt henimod Stedet; saameget mere fryder Diet sig her ved de grønne Marker og løvrige Lunde, som indesluttede Landsbyen. Det er, som om Herren ikke kunde fundet et yndigere Sted at trække sig tilbage til fra Stadens Larm og Brimmel, og vi forstaa let den Følelse, som bevægede Melisinda, den jerusalemste Fulks Gemalinde, til i Aaret 1132 her at grundlægge et Benediktinerinde-Kloster for sin Søster Sveta, at hun lig den salige Maria ved Herrens Fødder kunde vælge den bedre Del, det ene Fornødne. Et vældigt Taarn, hvis Grundmure endnu ere vel vedligeholdte, synes at minde om dette Klosters Befæstning, hvis det forresten ikke naar helt op til Romernes Tid. Omtrent ti Minutters Wei fra Bethania og skilt fra samme ved en ubetydelig Forsænkning ligge paa en mod Syd heldende Bakke talrige Ruiner af Huse og Cisterner; her laa det gamle Bethsage (Luk. 19, 29). Over Bethsage og Bethania gaar endnu ligesom paa Kristi Tider Veien fra Jericho til Jerusalem.

Efter at have kvæget os ved Betragtningen af det yndige Bethania vendte vi tilbage til den midterste

og høieste Top af Oliebjerget. Mellem nogle arabiske Huse findes her Ruiner af et Kloster og en Kirke, som betegne os Stedet for Kristi Himmelfart. I Midten af den forhenværende Kirke er der bygget et Kapel over en Sten, i hvilken man viser en Fordybning, som ligner Afstrykket af en fra Nord mod Syd gaaende høire Fod, „Fodsporet efter Herren ved hans Himmelfart.“ Hvor ugrundet nu end dette Sagn er, saa kan der dog neppe med Føie indvendes Noget imod den Tradition, der betegner dette Sted som Stedet for Himmelfarten. Det var et af de første Steder, hvor Reiserinde Helena ved sit Besøg lod opføre et Kapel. Gjennem Klosterruinerne, som nu beboes af en muhamedansk Bogter, steg vi op paa Taarnet, fra hvilken man har den herligste Udsigt i hele Jerusalems Omegn.

Beskyttet mod Vest af den med Oliebjerget ligeløbende Bjergryg, som her hindrer videre Udsigt, omgivet af en Krands af deilige, grønklædte Bjerge, laa den nu for os, den hellige Stad. De vestlige Dele, Zion og Golgatha, hævede sig bethdelig høiere end de østlige; derfor laa Staden nu amfiteatralisk for vort henrykte Øie. I denne Fraastand forbandt alle Levninger af Ødelæggelsen; malerisk fremtraadte Husmassen med sine utallige Kupler, Taarne og Minareter. Umiddelbart under os Tempelpladsens brede Flade med sine friske Bælte, vemdige Cypresser, hvide Haver og Moskeerens rige Farvepragt; hvor maa ikke her Tempels gyldne Tindere have skinnet i Aften solens Pragt! Vængere hen Golgatha med den hellige Grav Kirkes mægtige

Kupler og ved Siden deraf bag Husmængden Davids Taarn paa Zion og den protestantiske Kirke! Intetsteds viser Jerusalem sig saaledes som fra Himmelfartsbjerget; intetsteds bliver Troessøiet saaledes skjæppet ved det legemlige Øie. I en videre Kreds fremtræder mod Nord Esraims Bjerger med Ebal og Garizim, hvor Betsignelsen og Forbandelsen forkyndtes; nærmere ligger Mizpa med sit hvide Taarn, Samuels Opholdssted; i Sydvest Juda Bjerger med sine høje, gedannede Bjergrygge og det hvide Hebron. Men saa herlig som Udsigten er mod Vest, saa gruopbækkende er den mod Øst. Lige bag Bethania ved Oliebjergets Fod begynde de øde Strækninger af Juda Ør. Gulde og nøgne drage dens graalige Bjerger sig mod det døde Havs mørke Bælte. Bag dette hævede sig de nøgne Toppe af de moabitiske Bjerger, hvor paa Toppen af Nebo engang Moses med længselsfuldt stirrende Øie skuede ud over det forjættede Lands Øst. Nord for det døde Hav drager sig en smal grøn Stræbe op imod Jericho; den betegner de venlige Bredder af Jordan, der kun bidrage til at gøre den øde Ør endnu mere mørk og alvorlig.

Dette var da Stedet, hvor Herren blev optagen til Himmelen for at sidde ved Guds høire Haand og holde Verdensstyrelsens Tømmer indtil Dagens Ende, — hvor paa den ene Side Jerusalems paradisiske Østder pegte paa Betsignelsen, paa den anden Side Ørkenen og det døde Hav forkyndte Forbandelsen. Her, siger Sacharias, „skulle Herrens Fødder engang staa paa Olie-

bjerget, som er ligefor Jerusalem mod Østen og mod Vesten, og Halvdelen af Bjerget skal vige mod Nord og den anden halve Del mod Sønd. — Og det skal ske paa den samme Dag, da skal levende Vand udgaa af Jerusalem, Halvdelen deraf til Havet mod Østen (det døde Hav) og Halvdelen til det yderste Hav (Middelhavet). Og Herren skal være Konge over al Jorden. — Og Jerusalem skal bebøes trykkelig (Sachar. 14, 4. 8. 9. 11.).

Vi kom ihu de to Mænd i hvide Klæder; vi tænkte paa alle de Salige, som have fulgt Herren efter og lig Guds Engle ere traadte i uforskyrret Samfund med den Himmelfarne. Derpaa vendte vi tilbage til Jerusalem og kom da forbi „Profeternes Grave“, store Klippegrave med mange vide Kamre, der betegnes som Gravsteder for Hagai, Sacharias og Malachias. Forbi Gethsemane og over Kedronsbroen vendte vi gennem Stefansporten atter tilbage til Jerusalem.

De Forenede Staters Gjæld og dens Reduction.

Den offentlige rentebærende Gjæld var paa sit Høieste den 31te August 1865, da den udgjorde \$2,381,530,294. Ved Begyndelsen af indværende Aar var den \$1,786,686,850, saa at Reductionen i de 14 Aar og 4 Maaneder beløber sig til \$594,843,444, Foruden denne Reduction af Kapitalen er Renten gaaet ned betydeligt. Den aarlige Rente af den førstnævnte Sum var 150,977,699; af sidstnævnte udgjorde den \$83,129,888. Denne Formindskelse, der beløber sig til \$67,847,809, skyldes dels Formindskelse af Gjælden, dels lavere Rentefod. Lægges man her-

til den Reduction af Kapital og Rente, som har fundet Sted i indværende Aar, faar man for de 15 Aar en samlet Reduction af Gjælden med \$659,000,000 og af den aarlige Rente med \$71,425,000. Der har saaledes været en gennemsnitlig maanedlig Nedgang i Gjælden af \$3,680,000. Gjælden er formindsket med 27 Procent. De resterende 73 vil det formodentlig tage mellem 50 og 100 Aar at faa afbetalt. Den største Statsgjæld før Krigen var i 1816, da den udgjorde \$127,331,000; den blev afbetalt i Løbet af de næste 20 Aar.

Antiquariske Undersøgelser i Centralamerika.

Daily News indeholder følgende Artikel om de Undersøgelser, som for Tiden anstilles til Oplysning om Centralamerikas tidligere Historie og de Spor af en undergaaet Civilisation, som der findes.

En af de mest mysteriske Egne i

Verden vil nu blive videnskabeligt undersøgt. En Amerikaner, Mr. Dorillard fra New York, har sammen med den franske Regjering udrustet en Expedition for at anstille Undersøgelser i Ruinerne af Byer i Centralamerika. Disse Byer, f. Ex.

Copan og Palenque, ligge i Territorierne Yucatan og Honduras, mellem Bugten ved Honduras, den mexicanske Bugt og det stille Hav. Der er kun faa Levninger af menneskelig Virken, kun faa Mindetegn om forsvundne eller degraderede Folkeslag, som have fremkaldt en livligere Interesse. I 1839—40 undersøgte Stephens disse Byer, og hans Beretning er fuldkommen korrekt og nøiagtig. Nogle korte Uddrag af et Verk herom ville give en Ide om, hvor storartet og tillige vanskeligt det Arbejde er, som nu gjenoptages. De Oldgranskere, som nu ere udsendte af Hr. Lorillard og den franske Regjering, ville blive vel udrustede og beskyttede af en stærk Vagt af Bevæbnede. De ville tage Fotografier og Skizzer af Monumenter og Basreliefs. Nogle af Expeditionens Medlemmer ere, saavidt vides, Sprogforskere, og det er ikke umuligt, at de kunne afgive værdifulde Oplysninger om Mahaerne eller andre af Centralamerikas Indfødte. Men tiltrods for alle deres Hjælpemidler, al deres Viden, ville de finde det at være et vanskeligt Arbejde, at dechifrere de amerikanske Hieroglyfer og at giengive til Historien et Folks Annaler, som engang var rigt og prægtigt. Lad os begynde med Copan, en i Ruiner liggende By i den gamle spanske Provins Chiquimula de Sierras. De spanske Historiefriberere, der vare Stephens bekendte, gave ingen Beretning om Stedets første Erobring. Den spanske Beretning om Gjenerobringen af Copan i 1530 stemmer paa ingen Maade med Ruinernes nuværende Tilstand. Copan har mange Levninger af en stærk Sten-

mur. Strukturen minder noget om Formen af en Pyramide. Der er Stenkolonner, omtrent 14 Fod høje, som ere bedækkede af rige Skulpturer. I blandt Menneskefigurerne synes flere upaatvivlelig at være Portrætter. Naar de Rejsende bane sig Vej igjennem den tætte Underflor, støde de hyppigen paa saadanne Oldtidslevninger, hvori er udskaarne Hieroglyfer, og som ere bedækkede med Billeder af navnløse Konger og Guder. Ubefattene strige over den Rejsendes Hoved, Slangerne glide hen igjennem Græsset, og Billeder af Slang og Uler, der maatte her som i Indien være Gjenstand for Dyrkelse, grine og slynge sig gjennem Billedverket paa Templernes Døre og Porte. Paa en bred Terrasse, hundrede Fod høi, hvor et Hof s Glæder og Pragt engang maa have straalet, hvilede Stephens og grundede paa Copans Hemmeligheder — hvilke Mennesker havde levet der, hvilke Guddomme vare tilbedte paa dette Sted? Hvilken Historie var det, som Hieroglyferne nu forgjæves søgte at fortælle? Der var ingen Maade at udtyde Masken af Slang, af Drager, af Menneske- og Dyrehoveder, som med underligt Lune vare udskaarne rundt om Menneskebillederne. Regnen havde ikke aldeles bortvasket al Farve, som engang bedækkede Skulpturerne, saaledes som den prydede Friserne i de helleniske Temples. Hvis Billederne, hvad Smag og Form angaar, ligne nogen af den gamle Verdens Verker, finde de maatte sin nærmeste Analogi i den buddhistiske Kunst. I Hieroglyferne synes man at spore Billedstriften netop i Overgangen til Bogstav-

fristen. Hvad Pyramiderne angaar, ere Trinene i nogle af dem sex Fod høje og ni Fod brede. Udhugningen af Statuerne siges at være ligesaa mesterlig, som den ægyptiske Kunst. Nogle af Ansigterne ere tydeligen mente at skulle foraarjage Stræk, og de ere hæslige nok til at opnaa Hensigten.

Palenque er en anden i Ruiner liggende By, langt nordvest for Copan. Her findes et Palads med en Front, der maaler 228 Fod, og med en Dybde af 180 Fod. Man kan endnu se Værelserne. Væggene ere prydede med Stucco-Basreliefs. De siges at være i assyriske Stil, men dette kan man neppe faa ud, ved at se de af Stephens udgivne Billeder. Disse fremstille Skikkelser i en bydende Stilling, omgivne af andre, der have et ydmygt Udseende; assyriske Konger fremstilles ofte saaledes, men Hersters stolthed er ikke eiendommelig for Assyrien alene. Der er mere Liv og Frihed i enkelte af disse Figurer, end vi ere vant til at finde i den gammel-ægyptiske Kunst. Man kan med Sandhed sige, at den amerikanske Billedhugger var dygtigere end den græske Kunstner, som dannede den stive Apollo i det britiske Museum. En saadan Dygtighed var, efter vor Formening, kun mulig hos et Folk, som havde gjort store Fremskridt i Kunst, og som havde emanciperet sig fra den hierarkiske Tvang og fra saadanne religiøse Forestillinger som dem, vi finde fremstillede i Copan. Men dette fortæller os Intet om Billedverkets Datum, der jo ligesaa gjerne kan have udartet fra en ædelere som udviklet sig fra en lavere Kunststands. Hvis Hovederne korrekt

afbilde en Races Træk, saa er denne Race nu forsvunden fra Centralamerika. Hieroglyfer omgive Billederne og pine Tilskuerne med sin uløste Gaade. Paladsets Gulve er af en sjelden haard Cement. Bueformen var øiensynlig aldeles ukjendt for Arkitekterne, og Tagene ere byggede i samme Stil, som Utreus's Skatammer i Mycenæ. Paa Vestfiden af Paladset vare kolossale Stenbasreliefs. Trækkene, især Næserne, paa disse Basreliefs vare af semitisk Karakter, men vi tro dog, at ikke Nogen i Palenques Bygmestere ville gjenfinde de to tabte Israels Stammer. De tabte Stammer vare ikke Fugle, der kunde flybe, hvorhen det skulde være. I en af disse Basreliefs i Stucco fandtes en Figur, der i høi Grad lignede Beaconsfield. Paladset havde høje Taarne. De udhugne Figurer vare kun sparsomt beklædte — Øreringe, Armbaand og Belter udgjorde næsten hele Kostumet. Et meget interessant Basrelief fremstillede en draperet Kvindefigur med et lidet Barn i Armen. Et meget interessant Faktum er det, at de samme Hieroglyfer bruges i Palenque som i Copan.

Hvem har skrevet disse Hieroglyfer, hvorfra kom den Folkerace, som byggede disse Paladser og hvorhen gif den? Nogle vilde maasse henføre dem til den gamle Verden, men herved maa mærkes, at disse Indfødtte i Amerika neppe havde Husdyr og sandsynligvis heller ikke Jern. Det vilde være forhastet at sige, at den artistiske Lighed med assyriske, ægyptiske eller indiske Arbejde er andet end Tilfældighed. Folk, der bo under despotiske Herrer, hvor Føde og Arbejde begge ere tilstede

i Overflod, leve omtrent overalt det samme Liv, og finde sit Udtryk i Kunsten omtrent paa samme Maade. Nabning af Grave, Undersøgelser af hellige Kloder, Udgravninger af hemmelige Skatkamre i Templerne kan maaske lægge en Smule til vor lille Viden. Stephens selv troede ikke, at Byerne vare overordentlig gamle. Han formodeede, at „de vare opførte af den Race, som beboede Landet ved Spaniens Invasion.“ Bygningernes Tilstand, ja endog Træverkets forholdsvise Helhed, og det i et Klima, der ikke er tørt som Ægyptens, men hvor der falder svære tropiske Regnskyl, synes at tale for denne Opfatning. De tidligere spanske Forfattere beskrive ogsaa beboede Byer, der ere meget lig dem, som Stephens fandt. Stephens tror, at de her forefundne Hieroglyfer ligne de gamle Aztekens Skrift-

tegn. Det er muligt, at Klostrene kunne indeholde Beretninger, som kunne hjælpe til at løse Spørgsmaalet om Menneskerace og Alder. Men den store Opgave er at naa hin Oldtidens By, der endnu skal være beboet, er seet atter og atter af Indianere og engang af en kristen Præst. Der bor, hvis vi kunne tro Beretningen, i hvide Taarne og under hvide Tage, et Mahafolk, der endnu ikke er berøvet sin gamle Tro, sin Oldtids Videnskab og sin besynderlige Kunst. Der findes maaske Mennesker, som kunne gaa til Copan og Palenque og læse Hieroglyferne. Men vi frygte, at Byen er tabt og borte, ikke i Bølgerne, men i det taagede Fantasiland. Det er snarere ved at grave end ved at klatre, at vor Videbegjærlighed vil blive tilfredsstillet og Betydningen løst af den røde Haand, der stempler Ugmaals Korridorer. (Mgbl.).

Nordvest-Passagens Opdagelse.

(En Reisedagbog af Missionær Joh. Aug. Miertsching).

(Fortsættelse).

Søndag, 17. Aug. Hele Nat- ten havde vi gunstig Vind og klart Veir. Der blev tilbagelagt 180 Mile. Søgangen ved Nelsons head foraarjagede Søhge hos Afskillige. Vi passerede Kap Lambert uden at hindres af Isen. I Nordvest for os, henimod Kap Bathurst, var Søen bedækket med tyk Is. Vi seilede langs Kysten af Barings Land i nordøstlig Retning, 6 til 8 Mile i Timen.

Mandag, 18. Aug. (Temp. 45° F. = plus 6° R.; Br. 71° 55'; Længde 124° 56'). Smukt, klart Veir og god Vind. Nabent Farvand foran os, saalangt Diet naar. Efterat vi havde passeret Kap Lambert, seilede vi langs de ubekjendte Kyster. Den i temmelig lige Linie mod Nordøst gaende Kyst er næsten saa steil som en Væg, ofte 60 til 100 Fod høi; dette hindrer enhver Landgang. Ovenover

Ryften er et fladt Sneland, hvor- paa igjen hæver sig høie Bjerge. Af hvilken Stenart Ryften bestaar lader sig ikke undersøge, sandsynligvis er det Kalk- eller Sandstensklipper. Et Sted dannede en dyb Strømsfeng en god og sikker Havn. Vandfugle, især hvide Snejgæs, fandtes i Tusindvis ved Ryften. To Landtunger, der gaa i en Bue ud i Søen, beskyttte Havnen; Indløbet er $\frac{1}{4}$ Mil bredt og 7 Favne dybt, Havnen selv 12 Favne dyb. Denne gaves af Kapteinen Navnet "Kelllets harbour", til Ære for Kaptein Kellet, hvis Skib var det sidste, vi saa i Baringsstrædet. Paa Landtungen lagde vi Underretning om vort Besøg i en Flaske, der blev gjemt i en Tønde.

Tirsdag, 19. Aug. (Temp. 47° F. = $6\frac{1}{2}^{\circ}$ R.; Br. $73^{\circ} 55'$; Længde $123^{\circ} 52'$). Fra Kap Lambert til Kelllets Havnen er Ryften steil og bjerget, siden bliver den mere flad og sandig. Veiret er smukt, Vinden gunstig, foran os har vi aabent Vand. Vi seilede hele Dagen i nordøstlig Retning langs Ryften, passerede flere sandige Øer og Indløbet til en, sandsynligvis meget dyb Bugt. Paa Landet saa vi Rensdyr, i Vandet Sølhunde og ved Stranden mange Snejgæs. Om Eftermiddagen maatte man i 3 Timer trække Skibet over en Sandbank ved Hjælp af Maskiner.

Onsdag, 20. Aug. (Temp. 44° eller $4\frac{1}{2}^{\circ}$ R. Br. $74^{\circ} 29'$; Længde $122^{\circ} 49'$). Hele Matten seilede vi langsomt i det grunde Vand. Vi passerede 2 smaa Øer, begge omgibne af Is. Jo længer vi kom mod Øst, desto steilere blev Ryften; Vandet blev ogsaa dybere.

Fra 7 Favne kom vi pludselig til 60 Favnes Dybde ganske nær ved Stranden. Den frygtelige Polaris, der som en fast Masse bedækkede Søen, havde vi paa venstre Haand, og paa høire Haand den steile Ryft. Farvandet blev stedse trangere. Kl. 4 kom vi til et høit Forbjerg, der kaldtes „Kap Alfred“, hvor Isen var saa nær, at der mellem dem og Klippevæggen neppe var Rum for Skibet til at komme frem. Vi seilede endnu en Stund tæt ved Stranden, hvor de fremspringende Kanter maatte sprænges med Krudt. Men endelig kom vi i en formelig Is-labyrinth, der gjorde enhver videre Fremtrængen umulig. Her synes at være Enden paa Vandet og Begyndelsen til den evige Is. Her hæver den sande Polaris sig, om hvilken man ikke kan gjøre sig noget Begreb uden at have seet den. De isvommende Isbjerge med Tusinder af taarnhøie Blokke imellem hæve sig 12 Fod over Vandfladen. Da kun Skjvededelen rager op af Vandet, saa har altsaa Isen en Tykkelse af 84 Fod. Her ophører enhver videre Fremtrængen. Vi kastede Anker ved et Isbjerg i det Haab at kunne komme videre, naar en gunstig Landvind drev Isen fra Stranden. Kapteinen, Dr. Armstrong og jeg gik i Land, besteg et 875 Fod høit Bjerg, hvorfra vi kunde overskue den med Is bedækkede Sø, sanilede Planter og fljød 2 Rhyper. Landet bestaar af brun Jord og grov Sand; brede, men udtørrede Flodseenge gaa dybt ind i Vandet. Vi saa fra Høiden mange store Damme.

Torsdag, 21. Aug. (Temp. 36° = 2° R.). I dag er det min

Fødselsdag. O, kjære Herre! Tilgiv mig, fordi jeg idag føler mig vemo- dig og trist stemt og ikke rigtig kan finde mig i Din Styrelse med mig. To Aar er nu gaade hen, i hvilke jeg har været uvirksom, og det lader til, at denne Stilling kommer til at vare endnu længer. O, skjænk mig Taalmodighed, Tro, Kjærlighed og Haab!

Fredag, 22. Aug. (Temp. $34^{\circ} = 1^{\circ}$ R.; Br. $74^{\circ} 27'$; Længde $122^{\circ} 48'$). Veiret er behageligt og klart; men her ved Ijsen er det meget koldt. De store Ijsbjerge, der omgive os overalt, synes at flyde Skibet langsomt mod Stranden, hvilken det idag er 12 Fod nærmere end igaar. Dersom vort Vinterkvarter skulde blive her, saa bliver det tillige vor Grav. Vi var idag paa Landet og faldt nogle Harer og Kyper; senere opdagede vi 2 Forhøvinger, der bestode af opstablede Træstammer, Træer paa 2 Fods Tykkelse. De øverste var tildeels ganske eller halv forstenede, de dybere liggende, der var bedækkede med Sand og Ler, lignede Brunful, de brændte ogsaa og gav den for disse Kul eiendommelige Lugt fra sig. En Træstamme, 9 Fod lang og 14 Tommer i Diameter, blev bragt ombord paa Skibet og bestemt for det britiske Museum. Vi fandt forstenede Grantongler. Matroserne er beskæftigede med at bringe Brunful ombord som Brændematerial.

Lørdag, 23. Aug. Idag faldte vi i de $\frac{1}{2}$ Mil fra Skibet liggende Damme, uden meget Udbytte; thi et 5 Timers koldt, vaadt Arbejde gav kun 4 smaa os ubekjendte Fiske til Udbytte. Men i den ene af

kjendte, smaa, runde, grønne Frugter, der syntes at vove paa Bunden af Vandet. Mange Tusinder af disse Frugter blev med Fistenæt bragt til Stranden. De mindste er store som Erter, de største er en god Tomme i Diameter.

Mandag, 25. Aug. (Temp. $34^{\circ} = 1^{\circ}$ R.; Br. $74^{\circ} 28'$; Længde $122^{\circ} 32'$). Igaar gennemstreifede vi Landet. Overalt bestaar det af Kisel og brun, ligesom udbrændt Jord. Dalene er sparsomt bedækkede med Mos og Græs. Vi fandt Benrader af Kendsdyr; paa hver Høi finder man smaa Stykker forstenet Træ.

Torsdag, 28. Aug. (Temp. $25^{\circ} = - 3^{\circ}$ R.*). I nogle Dage har det sneet stærkt. Det er lidet Haab om, at vi skal komme videre i dette Aar. Dog bevæger Ijsen sig idag paa en mærkelig Maade, naar der er stærk Flod. Vi fandt en gammel Eskimoplads paa Landet, bestaaende af 5 forfaldne med Mos bevogede Huse. Rundt om samme laa 19 Benrader af Moskusdyr, bevogede med Mos.

Fredag, 29. Aug. Det har været en Dag fuld af Angst og Stræk; vi har ikke oplevet nogen saa strækkelig Dag før. Fra Kl. 2 om Morgenen til Kl. 10 om Aftenen stod vi, varmt klædt og med vor Bunt færdig, paa Dækket af Skibet, der af Ijsen paa en frygtelig Maade slyngedes hid og did. Ved den høje Springflod og den meget stærke Vestenvind blev Ijsen sat i en Bevægelse, der var stærkere, end vi nogensinde har seet det. Sti-

*) Minus 3° R. = 3 Graders Kulde efter Reaumur's Thermometer.   Red.

bet Iaa snart paa venstre, snart paa høire Side. Nu styrkede Stykker af den taarnhøie Is bragende ned og truede med at knuse Skibet, derpaa blev dette hævet høit i Veiret og slynget hen paa et Isbjerg. Skibets Bjeller høiede sig stønnende og knagende, Panelvægge og Døre sprang i Stykker. Kl. 7 om Aftenen var Oprøret steget til det Høieste, saa at selv Kapteinen sagde: „Nu er det forbi, Skibet knuses, om 5 Minutter synker det“. For at lade Skibet kastes fra den frygtelige Is til den nærliggende Strand, hvor vi idetmindste havde Ly og Levnetsmidler for den forestaaende Vinter, befalede Kapteinen at kappe de 5 Anfertoug; men før denne Befaling blev udført, stod Isen paa en Gang ganske ubevægelig, og der indtraadte en næsten gyselig Stilhed. Indtrykket af dette Dieblik var ubeskriveligt, Alle stod blege og stumme paa det paa Siden liggende Skib. Kapteinen befalede, at Enhver skulde blive paa sin Post, og gif selv nogle Minutter ned i sin Kahyt. Isen var og blev rolig. Man maatte kun tænke paa at bringe Skibet fra Isen ned i Vandet igjen.

Lørdag, 30. Aug. Isprængningen gaar langsomt. Mandstabet er udmattet af den angstfulde Gaarsdag. Alle er endnu synligt grebne af hin forunderlige, pludselige Forstummen af den frygteligste Bragen. Maatte saadanne mægtige Undergjerninger bære megen Frugt for os!

Søndag, 31. Aug. (Temp. $23^{\circ} = -4^{\circ}$ R.). Ildag lykkedes det atter at bringe Skibet i Vandet, idet Isen blev sprengt med Krudt. Derpaa blev Skibet ud-

pumpet og udbedret. Isen er overalt rolig, men der er intet aabent Vand. De forunderlige Redningsmaader, som vi nu saa ofte har erfaret, har gjort et dybt Indtryk paa Alle i Skibet. Vore Samtaler vidne derom. (Temp. i August: Maximum plus $50^{\circ} = 8^{\circ}$ R.; Minimum $21^{\circ} = -5^{\circ}$ R.; Middelpemp. $37^{\circ} =$ R.).

Mandag, 1. Sept. Isen er rolig og fryser sammen. Landet er bedækket med frisk Nysne. Kapteinen holdt idag efter Mørkstringen en Tale, i hvilken han omtalte, hvor ofte Gud naadigen havde reddet Skibet fra Undergang, og formanede Alle til med Alvor og Taknemmelighed at erindre disse forunderlige Redninger, ikke forsage eller lade Modet synke, naar det nye Vinterkvarter skulde begynde. Han forsikrede tilsidst, at han skulde gjøre, hvad der stod i hans Magt, for at gjøre Livet paa Skibet behageligt for Enhver.

Onsdag, 10. Sept. Det synes næsten, som vi maa fryse ind her. I de forløbne Dage blev Veien til Land jævnet ved Sprængning af Isblokkene. Matroserne samlede Stene paa Land, der skulde indtages som Ballast næste Foraar. Vi er beskæftigede med at skyde vort Vinterforraad paa Land, men Wildtet og Fjærkræet er sjældent her. Der maa have herfret et mildere Klima her før, da man overalt finder Knokler af Dyr og Levninger af gamle Boliger. Ildag har den stærke Sydvind igjen sat Isen i Bevægelse. Fra de nærmeste, 800 Fod høie Bjerge ser man aabent Vand, ved Kysten er Isen rolig; men skulde Stormen holde ved og

den høie Springflod indtræde, saa er vi ikke uden Fare.

Torsdag, 11. Sept. Igaar gik vi som sædvanligt, naar Alt er roligt, fornøjet over, at en Dag, atter var endt, til Sengs. Da Vinterordningen allerede er indført paa Skibet, bestod Bagten kun af 3 Mand: Officeren, en Mand paa Underdækket og en Mand paa Overdækket. Genimod Kl. 1 løste Ijen sig fra Stranden, og den vedholdende Storm drev den ud tilhavs; derved fik vi frit Farvand. Vi kom hurtigt ud af vore Senge og op paa Dækket, dog kunde vi Intet gjøre. Den hele Masse, hvori vort Skib var indfrosset, drev fra Land ud i Havet, hvor vi, hvis vort Skib blev trykket i Stykker, ikke kunde tænke paa Redning. For at frigjøre Skibet blev der arbejdet af alle Kræfter, og flere Centner Krudt blev opbrugt, men Alt forgjæves. Endelig fik vi igjen Hjælp fra Herren; Ijen delte sig, kastede Skibet paa Siden, hvorved 5 Matroser blev slungede fra Skibet ned paa Ijen, Skibet kom derpaa atter i opreist Stillings og var frit. Uden Ror, kun ved Hjælp af Seilene bragtes det gennem Ijsstykkerne hen til Land, hvor vi om Aftenen Kl. 10 igjen kastede Anker ved et stort Ijsbjerg. Vi var 15 engelske Mile i Øst for det Sted, hvor Ballaststenene blev samlede, og som nu maatte lades tilbage paa Stranden som Minder om os. Hint Sted skal derfor bære Navnet "Ballast beach".

Mandag, 15. Sept. (Temp. 23° = 4° R.). I de forløbne Dage har man været nødt til at arbejde meget for at beskytte Skibet mod Ijen rundt omkring det. Et

Ijsstykke forbrede 180 Pund Krudt, før det blev sprængt; det havde en Tykkelse af 67 Fod. Iforaaars opbrugtes atter 680 Pund Krudt til Sprængning. Deter et sørgeligt, uroligt Liv! Kun Din stærke Arm kan redde os, almægtige Gud! Igaar og idag har Ijen været rolig. Kapteinen og jeg gik igaar i Land og op paa et nærliggende Bjerg for at se os om. I Øst var der mindre Ijs, men vi kunde ikke naa derhen. Idag blev Mr. Court og Newton sendt hen til den i 9 Miles Afstand liggende Landtunge, for at se efter Ijen. Disse bragte i Aften den Efterretning, at Kysten fra Landtungen gaar mod Sydøst, men der ligger megen Ijs ved den. Kapteinen havde allerede før formodet, at dette Barings Land maatte være en Ø, og at der var en Gjennemgang mellem denne og Melvilleøen. Hvis dette skulde stadfæste sig, saa har vi opdaget 2 Nordvestgjennemgange.

Onsdag, 17. Sept. (Temp. 16° = -7° R.). Veiret klart og foldt. Ijen er rolig og fryser sammen. Derjom vort Vinterkvarter skulde blive her, saa er det — menneskelig talt — ude med os og med Skibet næste Foraar. Thi ved Ijens Opbrud vilde det Sidste upaatvivelig knuses eller kastes paa Stranden, og at opjøre til Fods vore efterladte Oplagssteder vilde være umuligt. 2 Ijsbjørne blev idag anstude, men undkom mellem den høie Ijs.

Fredag, 19. Sept. (Temp. 29° = -1½° R.). Iforaaars Nat fik vi Storm, der vedvarede den hele Dag. Paa samme Tid begyndte Ijen at bevæge sig; hele

Dagen holdt vi paa med Sprængning, om Aftenen blev Skibet frit. I morges Kl. 4 drev vi med en gunstig Vind hen mellem Ijen og Landet, 2 Mile i Timen. Kl. 11 kom vi i frit Farvand og seilede 6 Mile i Timen. Om Aftenen Kl. 6 kom der atter fast Is i Veien for os, og da der ikke var noget passende Sted i Nærheden, hvor Skibet kunde lægges for Anker, saa seilede vi 6 Mile tilbage til et stort Isstykke, der stod fast paa Grunden. Der ankrede vi, men Isstykket havde, istedetfor at beskytte os, trykket os fast til Land. Det blev sprængt; vi seilede atter fremad, fandt en liden Bugt ved Stranden, hvor Skibet kunde ligge. Her overnattede vi, uden at forstyrres af de os omringende Isstykker.

Søndag, 21. Sept. Igaar seilede vi i et taaget Veir stedsvis langs Kysten og mod Ost. Skibet fik mange haarde Stød. Loddet brugtes uafladeligt. Fremtiden er meget tvivlsom og mørk; Vinteren er nær, og det er uviist, om vi kan finde et passende Vinterkvarter ved Kysten. Om Aftenen kom vi til et Fjorbjerg af 300 Fods Høide. Dette lodret opadstigende Fjeld fik af Kapteinen Navnet „Kap Geozier“. Under denne Fjeldvæg tilbragte vi en rolig Nat. Om Morgenen havde vi aabent Farvand. Der blev holdt Gudstjeneste. Denne, der bestaar af Søndagsbønnerne og Forelæsning af Evangeliet og Epistelen, vil aldrig gaa mig af Hukommelsen. Hele Skibsmandskabet viste øiensynlig Andagt. Ved Sprængning af Ijen dannedes en Gjennemgang for Skibet, og det blev derpaa trukket gjennem Isstykkerne af 4 Saarede

Baade. Om Aftenen ankrede vi ved Landisen.

Tirsdag, 23. Sept. (Temp. $34^{\circ} = 1^{\circ} R.$; Br. $74^{\circ} 25'$; Længde $119^{\circ} 47'$). I den tykke Taage seilede vi igaar langs Kysten, medens vi fik mange Stød af den tykke Is. I morges Kl. 3 blev Skibet efter en rolig Nat trykket i let Is, og efter Kl. 4 hejseades Seilene, og i den tykke Taage seilede vi langsomt fremad, hvorved Skibet maatte trænge sig frem mellem Isstykkerne. Da det blev lysere, steg Kapteinen selv op i Masteturven; men man kunde paa Grund af den tykke Taage knap se en halv Mil for sig. Vinden blev stærkere, alle Seil fattes til, og 4 Mand maatte med Loddet maale Vanddybden hvert andet Minut. Iformiddags indtraadte Sneedrev, der holdt ved hele Dagen. Der var, som sædvanligt, naar vi seiler i Ijen, en Mand paa Vagt paa Toppen af den forreste Mast. Denne Mand kaldes Islod, og han maa fra sin ophøjede Post bestemme den bedste Wei mellem Isstykkerne og gjennem et Guttaperrør sende sine Meddelelser til den vagthavende Officer. Da idag Ingen af de hinanden afløsende Islodser gjorde nogen Meddelelser, og der paa de gjentagne Spørgsmaal altid svarede: „Alt Is!“ saa steg Officererne flere Gange op for selv at overbevise sig derom; thi trods disse Efterretninger om, at der var Is overalt, saa seilede vi dog 6 Mil i Timen. Men de fandt, at det virkelig forholdt sig saaledes. Foran Skibet var der en kort Strækning Vand, men længere borte syntes det at være uigjennemtrængelig Is saa langt man kunde se.

Rapteenen overbeviste sig ogsaa med egne Dine om Sandheden heraf. Styrmanden holdt Skibet saaledes, at Seilene havde fuld Vind, Mandskabet havde intet at gjøre, men gik op og ned og talte om denne mærkværdige, uforklarlige Fart. Man ventede hvert Nieblit, at Skibet skulde trænges i den frygtelige Is. Men saaledes gik det i Limevis. Da raabte Islobsen: „Svær Is forud!“ Paa Officerernes Kommando sprang Matroserne til sine Poster for at tage Seilene ind. Men før dette kunde ske, raabte Islobsen: „Holdt! Isen deler sig og aabner sig for os!“ og det forholdt sig til Enhvers Forbauselse saaledes. Uden ringeste Vanskelighed seilede Skibet gennem den smale Abning. Paa begge Sider var Isen saa høi, at Enderne af Ræerne stødte an mod den. Vi seilede saaledes en halv Time gennem den Abning, som Gud havde banet os igennem Havet ligesom i fordums Dage for Israels Børn, indtil vi atter kom i lettere Is og rummeligere Farvand. Dette gjorde dybt Indtryk paa Alle, og Matroserne talte sammen derom. Saaledes sagde for Exempel en stjegget Matros til den ved hans Side staaende Kamerat: „Min gamle Moder har fortalt mig, at der staar i en gammel Bog, om hvorledes der i gamle Dage er foregaaet forunderlige Ting. Menneſter er pludselig blevet vandledede til Sten, ved Trompetstød er en Fæstrings Mure faldne ned, og da man dengang indene Skibe havde, saa spadserede mange tusinde Menneſter til Fods over Kanalen fra Frankrig til England; thi Vandet delte sig, og siden blev de i

England. Men saadanne Undere er blot ſteet i gamle Dage, siger min Moder, siden Richard Løvehjertes Tid er intet Saadant ſteet! Men den gamle Kone ved Intet! Naar jeg kommer tilbage ſkal jeg fortælle hende, hvad jeg har ſeet med mine egne Dine!“ Denne udannede, men ret brave Sømand er født, døbt og opvoxt i det kristelige England, og hvor stor er da Forskjellen mellem denne „Kristne“ og den venlige, ærlige og i Hedenſkabet opvojede Eskimoer paa Prinds Alberts Land?

Efterat vi havde paſſeret den tykke Is, der delte sig for os, seilede vi med fulde Seil i Taage og stærkt Snedrev nær ved Landet mod Øst. Shystof som før, uden at vide hvorhen. Kun det vidste vi, at et eller andet Sted foran os i østlig Retning maatte det Land ligge, som Kaptein Barry havde ſeet fra Melvilleøen, og som af ham fik Navnet Banks Land; og vi kunde antage med temmelig Sikkerhed, at dette udgjorde en Del af den af os opdagede Barings Ø. Den rundt om os liggende Is delte sig for os. Endelig kom Islobsen, idet han uden Tilladelse forlod sin Post, ned paa Dækket til os, undskyldte sig hos den vagthavende Officer og sagde, han ikke kunde udholde det længer deroppe: Alt foran Skibet var Is, og der var ikke en Skesuld Vand at se; men dog gik Skibet fremad, hvilket han kunde se paa Rysten. Han var ikke at bevæge til atter at beſtige ſin Post, ſaa vægtigt Indtryk gjorde denne uforklarlige Fart paa ham. I Taagen og Snedrevet begyndte det paa ſamme Tid at blive mørkt, og Rapteenen befalede,

faasnart vi kom til et passende stort Ijsstykke, at Seilene skulde tages ind og Ankeret kastes ud. Kl. 6½, da vi var i Begreb med at drikke The, stødte Skibet, mod Alles Formodning, paa en Sandbank. Kapteinen overtog Kommandoen, og Enhver arbejdede af alle Kræfter for at gjøre Skibet flot og bringe det i dybt Vand, før den stedse nærmere kommende, tykke Ijs kunde trykke det paa Land og maaske ganske knuse det. Thi med Tabet af Skibet maatte vi her miste vort Liv. For at lette Skibet blev alle tunge Gjenstande kastede ud og ladet i Vaade, men al Møje, Arbejde og Kunst syntes at være uden Følger, Skibet blev staaende fast paa Sandet. Istedetfor 16 Fod var der kun 5 Fod Vand under Forenden af Skibet. Da Kapteinen saa, at alt Arbejde var forgæves, og det trætte, indtil Skjorten gjenmemvaade Mandskab, ikke kunde holde det ud længere, saa befalede han, at Enhver skulde begive sig til Sengs. Da jeg netop vilde gaa ned ad Trappen til min Kahyt, sagde Kapteinen til mig, at jeg maatte bytte de vaade Klæder og komme op til ham for at drikke en Kop The til. Da jeg traadte ind til ham, kom han mig i Møde med opflaaet Bog og sagde: „Ser De her, hvorledes Bibelens Ord ofte slet ikke passer til vor Stilling! I denne Nød og Forlegenhed, da Alles Liv staar paa Spil, laar jeg Bibelen op for at finde Trøst, og det første, mine Dine falder paa, er disse Ord: Psalme 34, V. 3 og 4. Det passer meget daarligt til vor nuværende Stilling. Jeg forelæste de 2 Vers høit: „Min Sjæl skal prise Herren, saa de Glendige skal

høre det og glæde sig. Priser med mig Herren og lader os ophøje hans Navn!“ Han sagde derpaa: „Jeg kjender kun altfor godt vor Stilling!“ Jeg svarede, at jeg ogsaa ofte havde gjort den Erfaring, at det havde forekommet mig, som om Skriftens Ord stod i Modspætning til Begivenhederne, og at jeg ikke strax havde kunnet begribe det, men efter en Tids Forløb havde jeg forstaaet Alt. Da vi endnu sad og drak den første Kop The, følte vi et heftigt Stød, der bragte Skibet til at skjælve. Kapteinen ilede op paa Dækket, og da jeg kom efter, laa Skibet i dybt Vand. Et fladt Stykke Ijs havde stødt an mod Forenden af Skibet og kastet det ud i Vandet. Hvorledes Alle, iærdelesshed Kapteinen og jeg, i dette Dødblik var til Mode, lader sig ikke beskrive, kun føle!*)

*) Missionær Niertsching er Herrenhuter, og til dette Samsunds Specialiteter hører det blandt Andet ogsaa at finde „Guds Willie“ i forskjellige Anliggender s. Er. ved Valg af Egteskælle, ved Hjælp af Lodkastning. Vi kan ikke Andet end anmærke, at den i Terten omtalte Præis, at kaste op Bibelsteder paa Slump for deraf at „spaa“ om Udsalbet af Et eller Andet, er ganske og aldeles forkastelig og syndig. Det skrider ligefrem imod Guds Væsen saaledes til bestemt Tid og paa foreskrevet Maade at lade sig afvinge et „Svar“; — Bibelen vilde herved komme i Klasse med de hebenske Drakler. — En ganske anden Sag er det, at den guddommelige Kjærlighed i Naadens Tid forbarmer sig over os i vor Nød, hvor taabelig og galt vi end være os ad; og ovenstaaende er vissefelig et ualmindelig mærkeligt Exempel paa, hvorledes den barmhjertige Gud bøier sig efter den svage og vakkende Tro, og hvorledes han ihutommer sin Forjættelse: „Han skal ikke friste Eder over Eders Formue“. — Vi bemærkte endvidere: baade Kaptein Mc Clure og Præsten Niertsching handle efter sin Erkjendelse, og de ere i stor Fare og Ansættelse. — Vi holdt det for nødvendigt at skrive denne Anmærkning for Kærens Skyld. Den staar ikke de paagjæbende Personer; de ere begge saa betydtele Mænd, at de rage tilstrættelig op over alle Dørbagsmennesker. Reb.

Onsdag, 24. Sept. „Lov og Pris være den højeste Gud, alle gode Gavers Giver, den Gud, der gjør store Undere, den Gud, der opfylder min Sjæl med sin rige Trøst, der stiller al Sorg, giv vor Gud Vren!“ Med Sangen af dette Vers vækkede jeg Kapteinen i Morges Kl. 7, efterat han kun havde hvilet i 2 Timer. Efterat Alt igjen var bragt ud af Baadene og paa sin Plads i Skibet, tænkte Kapteinen at seile herfra til Melvilleøen og overvintre der i den Bugt, hvor Kaptein Barry for 30 Aar siden havde tilbragt Vinteren. Men saasnart det blev lys Dag, og al Taage forsvandt for den stærke Vestenvind, indsaa han Umuligheden af kun at komme en Mil frem gennem den tykke Is. Nu, i det klare Veir, opdagede vi først, at vi befandt os i en Bugt nær den vestlige Ende af Banks Land. Mod Nord saa vi tydelig Melvilleøen. Da der nu ingen Mulighed var for Gaanden til at seile videre, saa blev Skibet lagt for Anker i en Krog af Bugten i 4 Favnes Dybde, hvor det laa beskyttet af den store Sandbanke mod den fremtrængende Is. Hele Mandstabet blev overladt til Sønnen med Undtagelse af 2 Mand som Vagt.

Tredie Kapitel.

Halvandet Mars Ophold i Mercy-Bugten, indtil Mandstabet forlader det indfrosne Skib i Foraaret 1853.

Torsdag, 25. Sept. (Temp. $22^{\circ} = -4\frac{1}{2}^{\circ}$ R.; Br. $74^{\circ} 6' 30''$; Længde $117^{\circ} 54'$). Efter 12 Timers Hvile var hele Mandstabet igjen friskt og muntert paa Dækket

og gik til sit Arbeide, men ikke for at gaa under Seil igjen, thi Skibet er nu indfrosset, saa at jeg er gaaet i Land paa Isen med Kapteinen. Kapteinen forsamlede Mandstabet paa Dækket, takkede dem for deres gode Opførsel og for den punktlige Opfyldelse af deres Pligter i Nødens og Farens Tid, opmuntrede dem til at være glade og ved godt Mod, og bestemte dette Sted til vort Vinterkvarter. Han kaldte den lange, sandige Landtunge: „Point Providence“ (Forsynets Fjærbjerg), og den Bugt, hvor vi skulde overvintre: „Bay of Gods mercy“ (Guds Naades Bugt), i taknemmelig Anerkjendelse af Herrens forunderlige Hjælp. Skibet og Baadene blev vækkede og rengjorte ind og udvendig, og Skibet indrettedes til Vinterbolig. Om Eftermiddagen var jeg paa et Bjerg med Kapteinen, hvorfra vi tydelig kunde se Melvilleøen. Havet var overalt bedækket med Is.

Tirsdag, 30. Sept. (Temp. plus $5^{\circ} = -12^{\circ}$ R.). Skibet er vintermæssigt indrettet: Stængerne er tagne ned; Taget er færdigt; Isen omkring Skibet er ganske jevn. Der er 400 Skridt til Stranden, og til det nærmeste Isbjerg 600. Derhen gaar der dog en liden Skædepost for at hente fersk Is, der bruges til Røgning og som Drillevand. Landet bestaar af høje Fjeldrygge med dybe Dale, der dels er bedækkede med Mos. Paa nogle steder findes Bjerg (Kalksten og Lerstener); forøvrigt bestaar Landet af brun, leragtig Jord. Utallige Benrader af Moskusdyr ligge omkring paa Landet; der er ogsaa nogle Horn af Rensdyr.

Mercy-Bugten er 9 engelske Mile lang og 4 Mile bred; dens største Dybde er 26 Favne. Fra Ballast Beach og hid er Kysten meget farlig, paa Grund af den høie, steile Strandbred, mod hvilken den tykke Is trænger sig. Sundhedstilstanden paa Skibet er tilfredsstillende, kun to Matroser, der lider af Gigtvaghed, er kommen paa Sygelisten. I dag optoges Fortegnelse over Skibsinventariet. (Temp. i September: Maximum plus 45°; Minimum plus 1°; Middelt. plus 24° eller: Maximum plus 6°; Minimum — 14°; Middelt. — 3½° R.).

Onsdag, 1. Oktbr. (Temp. plus 4° = — 12½° R.). Veiret er klart, men det er bitterlig koldt. Skibet blev udtørret ved Hjælp af Dvne og glødende Kugler. Vinterindretningen er begyndt. Fortegnelsen over Skibsinventariet er optaget, og det viser sig, at vi de næste 2 Maanedes ikke kan faa fuld Ration, men kun ¾. Skulde, som man er bange for, en nærmere Undersøgelse vise, at der er endnu Meget, som er bedærvet af Væden, saa vil Portionerne i Fremtiden blive endnu mindre. Det er gunstigt for os, at Isen omkring Skibet er saa jevn og Stranden saa nær, at man kan fordrive Tiden med at spadserere.

Tirsdag, 7. Oktbr. (Temp. plus 17° = — 6½° R.). Mr. Court med 6 Mand, der blev sendt til Banks Land for at opspøge de, der af Løjtnant Creswell opreiste Stenhobe med Underretning om hans Besøg, kom tilbage efter 5 Dages Fraværelse. Stenhoben fandtes ikke, et Stykke af Stranden,

hvor den har staaet, synes at være rullet ned i Søen. I dag var der stor Skibsvast. Hængeløjerne lægges paa Isen og vaskes med en haard Børste og Sæbevand. Denne temmelig kolde Vast foregaar hver 3die Maaned.

Fredag, 31. Oktbr. (Temp. — 12° = — 19½° R.). Veiret var i de sidste Uger klart, men koldt; i de sidste Dage har der været Taage. Forskjellige Selskaber blev sendt paa Land for en Uges Tid for at gaa paa Jagt. De kom Alle tilbage med mere eller mindre Udbytte, og blev derpaa afløste af Andre. Man skød Harer, Kyper og Kendsdyr. Den 26de feirede vi Marsdagen for Opdagelsen af Nordvestpassagen. Matroserne, der fik Extra-Portioner Grog, havde festlig smykket Underdækket, og Kapteinen med Officererne blev indbudte for at se deres Dandse og Lege. En Matros holdt en Tale til Kapteinen, og denne gik i sit Svar, at han haabede næste Aar at sejle gennem den anden af os opdagede Gjennemgang, og da skulde denne Dag ikke feires her, men i det dyrebare Fædreland. Den nye Is er allerede 18 Tommer tyk. Vi se ofte Meteoror og næsten daglig Nordlys. (Temp. i Oktober: Maximum plus 26°; Minimum — 23°; Middelt. plus 3° eller: Maximum — 3°; Minimum — 24½°; Middelt. — 13° R.).

Fredag, 7. Novbr. (Temp. — 8° = — 18° R.). Taagen har allerede i lang Tid hindret Enhver fra at forlade Skibet. Der er uddelt uldne Tepper til Vinteren. Mandskabet arbejder paa sin Vinterflødning og sine Støvler. I gaar

jaa vi Solen for sidste Gang dette Aar.

Lørdag, 29. Novbr. Skibet er igjen omgivet af sin Snevæg. Rahytterne ligesom vore Senge er som en Følge deraf fugtige. Al kunde man dog en eneste Nat sove i en tør Seng! Matrosernes Skoler er begyndte som forrige Aar. Den hele Indretning og Ordenen for Dagen er som forrige Aar. Men den formindskede Ration betager Mandskabet Kræfter at lege paa Isen; de gaa derfor i den Tid, de maa tilbringe derude, og spadserer op og ned, medens de passiere, og de komme halv forfrosne tilbage til Skibet. Der er uddelt Løi-Støvler med Korshaaler. Isen er allerede 2 Fod og 5 Tommer tyk. (Temp. i November: Maximum plus 10°; Minimum — 40°; Middelt. — 15° eller: Maximum 10°; Minimum 33°; Middelt. 21° R.).

Lørdag, 6. Decbr. (Temp. — 43° = — 33° R.). Med forhaabningsfuldt Mod hilsende Enhver af os den sidste Maaned dette Aar. Kapteinen erklærede, at han nu opgav alt Andet og kun vilde søge at komme den korteste Vej til England. Opsøgelsen af den Franklinske Expedition maatte opgives paa Grund af den totale Mangel paa Levnetsmidler, det var desuden udenfor al Tvivl, at Franklin forsynet med Levnetsmidler for 3 Aar, umuligt havde kunde friste Livet i Isen i 6 Aar. Men Kapteinen beklædte sig, at, da der var Meget bedærvet af Skibsprovianten og Meget maatte bortskaffes, jaa var det nødvendigt at nedsætte den daglige Ration til Halvparten af den almindelige. Denne vistnok lille Por-

tion vilde i de Maaned, de ikke havde strengt Arbejde, være tilstrækkelig, og saasnart Skibet gik under Seil igjen, skulde de jaa den almindelige Ration. Saa glædelig den første Del af denne Erklæring var, jaa nedslaaende var den sidste. De sidste 3 Dage var der et frygteligt Snefog. Paa den ene Side af Skibet er der en Sneflaak, 11 til 15 Fod høi og 165 Fod lang. Snevæggen omkring Skibet er falden ganske sammen, da den sammensøgne Sne ved sin Tyngde har trykket Isen aldeles ned.

Lørdag, 20. Decbr. (Temp. — 23° = — 24½° R.). De lange, mørke Dage er i det ubehagelige Veir gaaet temmelig langsomt. Snevæggen er efter 6 Dages Arbejde af 48 Mand atter opstaaet. Da vort Lysforraad er meget ringe, maa der ogsaa spares derpaa, og vi tilbringe en stor Del af Tiden i Mørke. Vor Hovedbestjæftigelse er at spadserer og sove. Læse og skrive kan man ikke; thi Lyset er neppe tilstrækkeligt til derved at udføre det nødvendige Arbejde. Ulve hyle omkring Skibet, og deres Hyl gjør den mørke, kolde, døde Nat endnu tristere. Hvide Ræve komme, drevne af Hunger, lige til Dækket, hvor adskillige allerede er fangne, der om Søndagen serveres paa Bordet som Hæresteg.

Onsdag, 31. Decbr. (Temp. — 37° = — 30½° R.). Dig, o Herre, ste Tak og Ære! Et haardt, tungt Aar forbi! Julefesten blev høitideligholdt paa sædvanlig Maade. Hele Portioner Extra-Grog og fuldstændig Belysning vakte en larmende Munterhed blandt Mandskabet. Sundhedstilstanden er god. Den nye

I3 var 3 Fod og 8 Tommer tnl. Den maales ofte, mindst paa 5 forskjellige Steder. (Temp. i Decem-ber: Maximum plus 11°; Minimum — 47°; Middelttemp. — 21° eller: Maximum — 9°; Minimum — 35°; Middelttemp. — 23½° R.).

T h o r s d a g , 1 . J a n u a r 1852.

I dag holdtes ingen Gudstjeneste, og paa Grund af det stormende Veir blev det tilladt Matroserne at blive paa Skibet. Efter Mønstringen ønskede Kapteinen dem et godt Nytaar og opmuntrede dem til at være ved godt Mod.

(Fortættets).

Naturforskeren Louis Agassiz.

(Efter N. Zeit. fra Stillung-Magazin).

Den berømte Naturforsker Louis Agassiz var Søn af en fattig Landsprest i Orbe i Kanton Waadt og og født i Aaret 1807. Sin lærde Uddannelse havde han faaet ved thdske Universiteter, og i 1830 vandt han den medicinske Doktorgrad ved Universitetet i München. Under sit Ophold i München lærte han at kjende de berømte Naturforskere Spiz og v. Martius, som paa den Tid var ihjelsatte med at bearbejde det værdifulde Udbytte af deres store brasilianske Rejse. Da Spiz desværre døde midt under sit Arbeide i 1826, fik den neppe 19aarige Agassiz det Hverv at bearbejde de 116 Arter Fisk, som de Rejsende havde bragt med fra Brasilien, og blandt hvilke der var mange ganske nye, som endnu aldrig havde været beskrevne. Dette Arbeide, som han udførte med stor Dygtighed, gav Anledning til, at han begyndte at studere Ichthyologi eller Læren om Fiskene, og paa denne Videnskabs Omraade skulde han blive en anden Cuvier, en Grundlægger og Refor-mator. Hans Bearbejdelse af Euro-pas Ferskvandsfiske, og hans Værk

om Forverdenens Fiske høre til de betydeligste Bidrag til den nyere Zoologi og udfyldte det mest sølelige Savn paa dette Omraade.

Uf disse sine første Arbeider hørte den unge Lærde megen Være, men ingen Penge, og han havde blot en faderlig Vens Understøttelse at takke for, at han i 1831 saa sig istand til at rejse til Paris, hvorhen Cuviers Ny uimodsigelig drog ham. Maaſke vilde det have lykkets Cuvier, som forstod at sætte Pris paa den unge Mand's Begavelse, for bestandig at vinde ham for Frankrig, hvis ikke Døden allerede i Aaret 1832 havde bortrykket den store Mester. Heldigvis blev der snart beredt Agassiz en Plads for hans Virksomhed i hans Hjemland; i 1838 blev han udnævnt til Profes-sor i Naturhistorie i Neufchatel. Agassiz fandt ogsaa her, i sit Hjemlands Bjerge, et nyt Arbeidsfelt for sin Forskeraand; især var det Isbræerne, som optog hans Tanter.

Til denne Tid havde man haft meget uklare Begreber om, hvorledes det egentlig forholdt sig med Isbræerne. Man kjendte vel deres

Foranderlighed, og Professor Hugi fra Solothurn havde i 1827 tilmed indrettet sig en Bolig midt paa Unteraarbræen, for at anstille nøiagtige Jagttagelser og Udmaalinger af dens Bevægelse; men nogle troede, som Sausshyre, at denne Bevægelse simpelthen var en langsom Udgliden i et bevemt Leie, andre, som Charpentier, søgte Grunden deri, at det smeltede Vand, der var trængt ind i Fjeldsprækkerne, under Frysningsen udvidede sig. Da besluttede Agassiz sig til, med sine Venner fra Neuschâtel, i 1840 at opslaa en Hytte paa samme Unteraarbræ, hvor Hugi havde anstillet sine Jagttagelser, under en stor, fremspringende Klippe i Mellem-Morænen*), og denne Hytte kaldtes længe efter Neuschâtelers Hotel. Ved de møjfommelige og farlige Udmaalinger, som forfattedes flere Aar i denne Isverden, blev det ikke alene tilstrækkelig bevist, at Isbræerne bevægede sig, men man kom ogsaa til Kundskab om, hvad der dengang vakte stor Forbauselse, at Isbræen bevægede sig som en Flod, hurtigere paa Midten end paa Kanterne. Disse Undersøgelser, som udkom i et særskilt Værk, og hvis Rigtighed end yderligere bekræftes ved de Maalinger, Englænderen Forbes paa samme Tid foretog paa Mer de Glace**), kan gjælde som Grundlag og Hovedkilde til alt, hvad vi nu for Tiden vide om Isbræbevægelsen. Men Agassiz beskæftigede sig ogsaa med Forskninger angaaende Udbredelsen af hine Forverdenens Isbræer, som i Old-

tiden fyldte alle Dale og Sletter i Schweiz, ligetil Jura, og hvis første Spor Charpentier har gjort opmærksom paa. Næsten ti hele Aar gjennemvandrede han uafsladelig Alperne, klatrede opad deres Fstoppe, slog sig ned paa deres Bræer, ofte ledsaget af sine tro Venner, Desor, Dollfus-Ausset og Colomb, og søgte og ledte efter de Furer og Mærker, som viste, at de forrige Isbræer maatte være gaaede derover. Hans Meninger og Jagttagelser blev modtagne med Studsen og Tvivl; nu er de faste Væresætninger i Videnskaben.

Agassiz levede lykkelige Dage i Schweiz, hans videnskabelige Berømmelse blev større og større, hans Navn kjendtes over hele Jorden, — men hans Neuschâtel-Professorat var dog alt andet end en Guldgrube. For at han kunde udgive sit store Værk om de fossile Fiske havde Humboldt maattet give ham Penge. Disse trange Raar i Forbindelse med de politiske Begivenheder, som den Tid fandt Sted i Neuschâtel, bevægede Agassiz til i 1846 at fatte den tunge Beslutning, at udvandre til Amerika. Med Bæmød skiltes han fra sit Hjemlands Bjerge, hvis stolte Tinder var faa fast sammenknyttede med hans videnskabelige Triumfer, og fra Europa, som kun havde Godtjæns Vre at byde en rastløs Forster, men intet Brød.

Amerika, hans nye Fædreland, modtog ham med aabne Arme. Hans Forelæsninger fulgtes med Begeistring, og man kappedes om at faa beholde ham. Sydcarolina tilbød ham paa de mest glimrende Vilkaar en Professorspost i Anatomi og Geo-

*) Moræne er den Vold eller Mur af Jord og Stene, som Isbræen støver foran sig. Neb.

**) En stor Ismark i Alperne.

logi, han afflog den, fordi han ikke vilde leve i en Slavestat. Han modtog en Post som Professor ved Universitetet Cambridge tæt ved Boston, og her virkede han til sin Død. Forgjæves bemøiede Napoleon III sig senere for at vinde ham for Frankrig, hvor han skulde udnævnes til Direktør for Musæet i Paris, ja endog til Senator. Agassiz forblev sit nye Fædreland tro, og forøgede den Berømmelse, han havde bragt fra sit gamle Hjem.

Ogsaa her fortsatte han ufortrødent sine Forskninger. Udrustet med amerikansk Gavnildhed tog han, ledsaget af sin Hustru, som han havde faaet i Amerika, ud paa en lang Reise til Amazonesfloden. Deres Oplevelser paa denne Reise, hvorfra Agassiz medbragte rige Skatte, især af nye Fiske til sit Musæum, er bleve udgivne af hans Hustru, der forstod at bruge Pennen ligesaa godt som Penselen. Endnu i sine sidste Leveaar bestjæftigede han sig med Undersøgelser af Havets Dybde, og omseilede i dette Niemed paa et Krigsskib, som den amerikanske Regjering beredvillig havde stillet til hans Raadighed, hele det amerikanske Fastland fra Boston til San Francisco. Denne Reise var ogsaa af stort Værd for Videnskaben, men opfyldte desværre ikke de øvrige Forhaabninger, som Agassiz havde

knyttet til den. Dette uafbrudte, anstrengende Arbejde havde for længe siden nedbrudt hans Helbred. Et længere Ophold i Europa, — han reiste did i 1865, — havde desværre ikke haft den forønskede helbredende Virkning. Den amerikanske Rytteromseiling lod til at have gjort ham godt. Han tog ialfald med friske Kræfter atter fat paa sit Arbejde. Det syntes, som om et nyt Liv skulde begynde for ham, da den amerikanske Gavnildhed strax efter hans Hjemkomst aabnede ham en ny, glimrende Virketreds. Anderson, en af de rigeste Njøbmænd i Boston, stillede nemlig en halv Million Dollars og en af de yndigste Øer i Massachusettsbugten til hans Raadighed, til Oprettelsen af en Skole for praktisk Fysiologi. I dette „Paradis“ og ved denne Skole virkede Agassiz de sidste to Aar af sit Liv. Midt under hans Arbejder med Anordninger og Bestemmelser angaaende Udbyttet af hans sidste Reise, overraskede Døden ham den 15de December 1873. Hans Navn vil blive uforglemmeligt i begge Verdensdele; han var det ædleste Menneske, retskaffer, trofast, arbejdsom, og dertil aandsfuld som saa.

Agassiz hørte til de Videnskabsmænd, som paa det Bestemteste bekjæmpede Darwins Lære om Arternes Forvandling.

Et Spøgelse.

Det var en Aften fenhøstes, at to Gutter, Zvar og Olaf, var paa Hjemveien efter at have udrettet et Grinde paa en Gaard en halv Mils Bei fra deres Hjem. Det var egentlig Olaf, der havde Grindet at udrette, men han vilde gjerne have Selskab og var desuden mærkræd, og derfor havde han overtalt sin Nabo, Zvar, til at følge med.

Sjunt det var Maanekin, var det alligevel temmelig mørkt, da Maanen hvert Dieblit skjulte sig bag tykke Skyer. De havde at passere Kirken paa sin Bei, og Olaf havde stor Skræk for Kirkegaarden, for det skulde „spøge“ der. Zvar derimod vidste ikke, hvad Frygt var, enten det var mørkt eller lyst. Han gjorde Nar af Olaf, naar han pludselig standsede ved Synet af en stor Sten, en, som han sagde, saa saa „rar“ ud, det vilde formodentlig sige, ikke naturlig, ikke som en Sten skal se ud, — eller naar han for sammen ved, at en Natfugl fløj op fra et Træ.

Endelig nærmede de sig Kirken. „Kom, lad os løbe“, sagde Olaf. „Hvad hjælper det?“ svarede Zvar, „du kan saa ikke løbe fra Spøgeset alligevel.“

Alt gik imidlertid godt, indtil de var lige ud for Porten til Kirkegaarden, da satte Olaf afsted med et Skrig. Zvar vedblev at gaa og indhentede snart Olaf, der ikke turde gaa noget langt Stykke alene. „Hvad løb du for, og hvad skreg du for?“ spurgte Zvar. „Saa du ikke det Hvide i Porten?“ hviskede Olaf med skjælvende Stemme. „Na Løb“, svarede Zvar; „hvad Hvidt skulde vel være der?“ „Det var bestemt

Spøgeset“, svarede Olaf og vilde trække den Anden med sig. „Nei, vent lidt“, sagde Zvar; „var der noget ualmindeligt Hvidt i Kirkegaardsporten, saa bør vi undersøge, hvad det er.“ „Er du gal Gut!“ sagde Olaf, endnu mere forkrækket ved den blotte Tanke om, at gaa hen til Porten; han bad Zvar saa tyndt som en Toffilling om at gaa videre, fort, fort! ja han begyndte endog at græde. „Nei“, sagde Zvar, „jeg gaar ikke videre, førend jeg har undersøgt det, du saa i Porten. Far siger bestandig: Træffer du paa noget Ualmindeligt, Noget, som du ikke fatter, hvad er, saa undersøg det, enten det er lyst eller mørkt. Jeg har gjort det, og jeg har altid fundet ved nærmere Undersøgelse, at det, som forekom mig ualmindeligt eller ufatteligt, var en ganske almindelig og simpel Ting. Kom og bliv med, saa skal du se, at det Hvide derhenne ikke er det ringeste overordentligt.“ „Na, høre vandre bene“, bad Olaf, „gaa ikke derhen, gaa ikke fra mig, jeg dør af Skræk.“ „Na, hvad er det for Løb“, sagde Zvar, idet han rev sig løs og raist gik henimod Porten. Olaf stod der igjen i dødelig Angest; han turde ikke gaa hverken frem eller tilbage. Om lidt hørte han Zvar raabe: „Kom hid, saa skal du saa se det Hvide.“ Nu, tænkte Olaf, et Spøgelse kan det da ikke være, siden Zvar slipper saa godt fra det. Han nærmede sig med nølende Skridt—og var næsten allerede fremme, da Maanen med et kom frem bag en Sky, og han saa sin egen Skygge paa Kirkegaardsmuren. Bips, gjorde vor Rødhare

omkring og løb tilbage med Skygen i Hælene paa sig. Omfiden standsede Olaf, da han havde Kirkegaarden vel bag sig. „Nu, hvorledes bliver det med dig“, raabte Svar fremdeles leende; „kommer du eller ikke?“ Utter tog Olaf Mod til sig og nærmede sig Porten; Svar kom ham imøde og greb fat i ham, og da han var en god Del stærkere, holdt han ham fast. „Saa“, sagde han, „nu skal du slippe at løbe fra dig selv, kom nu.“ Olaf stred imod, men Svar trak ham hen til Porten. „Der ser du det Hvide; er det ikke et græseligt Spøgelse?“ sagde han og puffede Olaf hen imod en Kasse, saadan en, som Murerne ælter sit „Material“ i, Rask og Sand og Vand. Den stod opreist inde i Porten og var hvid som et Lagen. Olaf saa nu selv, hvor utidig hans Skræk havde været; men han kunde alligevel ikke bære sig for at kaste ængstelige Blikke omkring, ventende at saa se Spøgelset komme spadserende over Kirkegaarden. „Naar du nu bare vilde hugse paa dette til en anden Gang“, sagde Svar. „Du kan være temmelig stø paa, at alle dine Spøgelser er af en lignende Bestaaffenhed som dette her.“ Og dermed gik Gutterne videre, Olaf halv stamfald og halv bange for sin egen Skygge.

Gaader og Opgaver.

No. 135. Mit Første er en smidig Fist,
Som findes i Naer og Bænde;
Paa mit Andet holdes der Dug og Dist
Af Folk med Kroner om Bænde;
Mit hele er en ærværdig By,
Som ligger ved Fjordens Bredder;
Den ligger ikke ret langt fra Thy,
Men jeg siger dig ei, hvad den hedder.

No. 136. A carpenter made a door and made it too large; he cut it again and cut it too little; he cut it again and made it fit.

Opløsning paa Gaaderne i No. 17.

No. 133. Guldkalv.

No. 134. (Vi gjentage den sidste Sætning i Gaaden, da Interpunctionen var urigtig.). How, then, was the blind beggar related to him? Answer: She was his sister; the blind beggar was a woman.

De Abonnenter, som staa til Rest med Kontingent bedes venligt om at indsende samme uden Ophold. Dherr. Agenter anmodes om strax at indsende, hvad de have faaet ind. For Folk, som altid have Penge paa Gaanden, er det vist ikke nødvendigt at vente saa længe med at indsende Aarskontingenten. Summa: Enhver, som kan, bedes venligt om, uden Fortrydelse strax at indsende sin Kontingent, hvorefter Avittering skal blive ham tilskillet.

Adresse: R. Thronsdjen.

Dr. 14. Decorah, Iowa.

E. MATHER,
JUSTICE OF THE PEACE,
COLLECTING AGENT.

Office over Spencers Harness Store - DECORAH, IOWA.

M. N. JOHNSON & BROTHER,
Attorneys at Law,

M. N. Johnson,
NOTARY PUBLIC. }

DECORAH, IOWA.

PETER GJEMS,

Reisende Agent for

G. R. Montagues LaCrosse Steam Marble Works,
tegner Abonnement paa „*For Hjemmet*“. De, som tegne sig
paa hans Liste, kunne betale Kontingenten til ham.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffeovne samt
Kobber- og Blikvarer, Gaardsredskaber og Verktøi, Bygningsmaterialier,
saafom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhoidt og Olie.

Kobber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser

☞ *Udfere af den skønne Psalme: „Hjertelig kjær, har jeg dig, Herre“,*
gjøres opmærksomme paa Past. Wieses Bog

Lidt Psalmehistorie med Mere,

der indeholder mange vakre Fortællinger om denne Psalme. Bogen faaes
smukt indbunden hos F. L. Lee, Decorah, Iowa, for 50 Cents, i Guldsnit
75 Cents. (Overskuddet er bestemt til et veldædig Tjenest).

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Kolonialvarer,

Hatte og Huer, Støvler og Sko etc. etc.

Syd siden af Water Str. = = = Decorah, Iowa.

DAN. NOBLE,
SADELMAGER,

handler med

Sadler, Svober, Bidsler etc.

Decorah, - - - Iowa.

FR. ERICKSON, Boot & Shoemaker,

DECORAH - - IOWA,

(Eigeeoverfor Winneſheit Houſe)

forfærdiger alt Slags Skotſi efter Beſtilling af de beſte Materialier, og Reparation udføres godt og billigt. Aflæg mig et Beſøg.

Ældre Bind af „For Hjemmet“.

11te og 12te Bind (1876 I og II), 14de Bind (1877, II), og 17de Bind (1879 I.) er udfolgt.

13de Bind (1877, I) indeholdende de fortrinlige Fortællinger „Apeſkoven“, „Mod Himlen“ (Forfatterindens Ungdomshistorie), „Onkelen fra Amerika“, „En Gut fra Londons Gader“, ſaavelſom flere mindre Fortællinger; den intereſſante hiſtoriske Skildring „Karl den Tolvte i Norge“; henimod 30 andre større og mindre Artikler, adſkillige Digte, 15 Gaader og 116 Blandinger tilſendes portofrit for 80 Cents.

15de Bind (1878, I) indeholdende 1ſte Halvdel af den intereſſante Skildring „Philip Aſhton eller den nye Robinſon“, „Martyren i St. Andrens“, „Jacob Flints Reife“, „Arkimedes“, m. m. M., ſendes portofrit for \$1.00

16de Bind (1878, II) indeholdende ſidſte Halvdel af Fortællingen „Philip Aſhton“, „Elifabeth“, en dansk Fortælling, „Stanleys Reife paa Kongofloden“, „Skovſtjernen“ (Miſſionær Fjellſtedts Ungdomshistorie) og meget andet intereſſant Læſeſtof, ſendes portofrit for \$1.00; begge diſſe Bind for \$2.00

18de Bind, ſe 2den Side af Omſlaget.

19de Bind, indeholdende blandt Andet „En ung Piges Hiſtorie“ og Miſſignsberetningen „Sex Aar blandt de røde Indianere“, portofrit for \$1.00; alle 5 Bind for \$4.00.

☞ Hvert Bind beſtaar af 12 Heſter og udgjør 384 ſtore Oktavsider, Titelblad og Indholdsregiſter indbefattet.

Adresse: R. Thronſen,

Dr. 14, Decorah, Iowa.

To Søſtre, en Fortælling fra en norſk Fjeldbygd (4 Heſter af „For Hjemmet“) portofrit for 25 Cts.

Adresse: R. Thronſen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

Den nye norſke Barberſtue er i Baſementet i Adams ny Bloek, Hjørnet af Water og Winnebago Streets, Decorah, Iowa.

M. D. Solberg.

En Byggetomt paa Mechanic Street

med ny opmuret Kjælder, færdig til at bebygges med Brick eller Frame, er meget billig til Salgs ved E. B. Johnson, Attorney, Adams Bloek.

Iver Larsen
fælger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Guer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
Steyers Bygning ved Siden af Winnesheit House.
Decorah - - Iowa.

For 10 Cents

fendes portofrit et Hefte, indeholdende
„To ældgamle Sange fornede“,
nemlig **Solvtalvise** og **Den gyldne ABC** 8 for 50 Cts., 20 for
\$1.00, 100 for \$3.50. Adresse: R. Thronsjen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

Philip Ashton eller den nye Robinson,
Martyren i St. Andrews, Jacob Flints Reise, Elisabeth, en dansk Fortælling,
Skovfjernen (Missionær Fjeldstedts Ungdomshistorie) — alle disse og flere
mindre Fortællinger samt meget andet interessant Læsestof findes i 9de Uar-
gang (15de og 16de Bind, 24 Hefter) af „For Hjemmet“, der sendes porto-
frit til hvilken som helst Adresse i de For. Stater og Canada for \$2.00.
Adresse: R. Thronsjen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

Ny Möbelhandel.

J. JACKWITZ.
DECORAH, IOWA.

Alle Slags Möbler, saavel simple som fine og elegante, sælges til Ti-
dens billigste Priser. Reparationer udføres.

Rigtigheder gives paa Lager. Begravelser besjorges.

Nogle Rest-Exemplarer af

Socrates's Forbvarstale ved Platon

samt Fortællingen „To Søstre“ (8 Hefter af „For Hjemmet“) sendes tilsam-
men portofrit for 35 Cents.

Adresse R. Thronsjen, Decorah, Iowa.

F. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Adams Block. **DECORAH, IOWA.**

W. L. EASTON,

Gier af det vel bekendte

OPERA HOUSE CLOTHING STORE,

har netop modtaget et meget stort og omhyggelig udvalgt Lager af færdig-gjorte Klæder, Hatte, Huer, Støvler, Sko og alle Slags Herre-Ekviperings-Gjenstande, som sælges til Tidens billigste Priser.

☛ Klæder efter Bestilling forfærdiges prompte.

Opera House Clothing Store,
Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Højskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er \$30.00 for Skoleaaret (10 Maanedes) og for en Termin i Forhold. Koft billig.

Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren

Ch. N. Mohn, Northfield, Minn.

P. E. Haugen,

☞ Gier af ☜

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg tillader mig herved at gjøre Landsmænd i Winnesheik og Allamakee Countier i Iowa, samt i Fillmore, Houston, Freeborn, Goodhue og Olmstead Countier i Minnesota, og forresten i hele den nordre Del af Iowa og sydlige Minnesota, opmærksomme paa, at jeg nu er istand til at erpedere alle Ordres med kort Varsel. Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmænd den Fordel, at de kan faa sin Insription feilfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret Hrr. Harvey Miller og Frik Rosenheimer.

~~~~~ P. E. Haugen.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive mig, samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Tegninger med vedføjet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar, han udvælger, tilligemed Ordre og Insription samt nærmeste Fragt-Office.

P. E. Haugen.